

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521.

จรรยา สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด 2514.

จารุบุตร เรืองสุวรรณ. ของดีอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.

จารุวรรณ ธรรมวัตร. ลักษณะวรรณกรรมอีสาน. กาลสินธุ์: จินตทัศน์การพิมพ์ 2521,
(เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ท.426 ลักษณะวรรณกรรมท้องถิ่น มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ)

จิตร ภูมิศักดิ์. ข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไม้งาม, 2525.

_____. โครงการแข่งน้ำ และข้อคิดใหม่ในประวัติศาสตร์ไทย ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2524.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ความคิดการเมืองการปกครองไทยโบราณ. กรุงเทพฯ : แผนกตำราและ
คำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มปป.

ชลธิรา กัดต้อย. วรรณคดีปวงชน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการองค์บริหารสโมสรนิสิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2519.

ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่. พระนคร : คณะกรรมการจัดพิมพ์ เอกสารทางประวัติศาสตร์
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2514.

ตำนานมูลศาสนา. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, 2519.

ธวัช ปุณโณทก. วรรณกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ 2525.

_____. วรรณกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ 2525.

ธรรมดาสอนโลก. กรุงเทพฯ, (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ พระอาจารย์ โสม

วุฒิชัยโม วัดลิดาราม ณ. ฌาปนสถานคุรุสภา วัดสระเกศ วันที่ 26 ธันวาคม 2514.)

นาฏวิภา ชลิตานนท์. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย. กรุงเทพฯ : มุลินธิโครงการตำราสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์, 2524.

ปรมาณูชิตชิโนรส, สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระ. ปฐมสมโพธิกถา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ธรรมบรรณาการ, 2503.

ประชุมพงศาวดารภาคที่ 1 เล่มที่ 1 พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า 2506.

_____. ภาคที่ 9 เล่มที่ 3 พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า 2506.

_____. ภาคที่ 70 เล่มที่ 43 กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา 2512.

ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติ-
ศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี 2521.

_____. ภาคที่ 3 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์
สำนักนายกรัฐมนตรี 2508.

แปลก สนธิรักษ์. เล่าเรื่องพระสิขชาติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2505.

ปพาสี ฐิติวัฒนา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2526.

พิทยา สายหู. กลไกของสังคม ฉบับแก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

พุทธประวัติฝ่ายมหายานในธิเบต. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณุสสา, 2503.

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. รามเกียรติ์ฉบับหอสมุดแห่งชาติ พิมพ์ครั้งที่ 4

พระนคร : ศิลปาบรรณาการ, 2510.

โพธิรังสี, พระ จามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองทริภุญไชย กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง,
2516.

พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับหลวง เล่ม 11 พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิหารค. กรุงเทพฯ :
กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 4 เนื่องในโอกาสฉลองกรุง
รัตนโกสินทร์ 200 ปี)

_____, ภาษาไทย ฉบับหลวง เล่ม 10 พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิหารค สักกบัณฑิต.

กรุงเทพฯ : กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 4 เนื่องในโอกาส
ฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี)

รัตนปัญญา, เถระ ชินกาลมาลีปกรณ์. ร.ต.ท.แสง มนวิฑูรแปล กรุงเทพฯ : พิมพ์เป็นอนุสรณ์
แด่ นาย กี นิยมานเหมินท์ เนื่องในวัน เปิดตึกคนไข้พิเศษ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่
วันที่ 12 พฤษภาคม 2510.

ลิไทย, พระยา. ไตรภูมิพระร่วงของพระญาติไทย. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณุสสา, 2506.

วิจิตรวาทการ, หลวง. งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : กรมประมวลข่าวกลาง
กระทรวงกลาโหม, 2504.

วิลาสวงศ์ พงศมุต. ประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521. (แบบเรียน
สังคมศึกษา สำหรับชั้นมัธยมปลาย)

วิสุทธ์ บุษยกุล. วิสุทธ์นิพนธ์. กรุงเทพฯ : ธเนศการพิมพ์, 2520.

ศรีศักร วัลลิโภดม. ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ,
2524.

ศิลปากร, กรม. มหาดำรงคำหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ
นางสำราญ วัฒนสุกุล, 2511.

____. , ประวัติโคลงกำสรวลศรีปราชญ์ พระนคร : ศิลปบรรณาการ, 2513.

สารนาถ. เยี่ยมไทยอาหมสายเลือดของไทย. พระนคร : สำนักพิมพ์เสถียรภาพ, 2497

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพฑูริย์. วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
2525.

สุเทพ สุนทร เกสัช. สังคมวิทยาหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคม
ศาสตร์ ศาสตร์, 2511.

เสฐียรโกเศศ. การศึกษาเรื่องประเพณีไทย. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2524.

____. , เล่าเรื่องในไตรภูมิ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2515.

____. , ประเพณีเก่าของไทย. พระนคร : แพร่พิทยาและโอเดียนส์ไตร์, 2500.

____. , ประเพณีไทยเกี่ยวกับเทศกาลสงกรานต์. พระนคร : สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ,
2500.

____. , เมืองสวรรค์ และสี่สาวเทวดา. พระนคร : แพร่พิทยา, 2503.

อนุমানราชธน, พระยา. เรื่องของชาติไทย. พระนคร : พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ
นายเฉลียว ภูมิจิต ณ. เมรุวัดธาตุทอง วันที่ 28 กรกฎาคม 2513.

บทความจากวารสาร

กาญจณี ละอองศรี. "ถิ่นกำเนิดของคนไทย พรหมแดนแห่งความรู้" วารสารธรรมศาสตร์. 10-2
(มิถุนายน 2524) : 4-27.

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์. "ย้อนรอยประวัติศาสตร์สังคมอีสานสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น" จดหมายถึง
บรรณาธิการ ศิลปวัฒนธรรม 3-9 (กรกฎาคม 2525) : 59-61.

ธิดา สาระยา. "ผู้นำทางวัฒนธรรมกับการสร้างบ้านแปลงเมือง" วารสารเมืองโบราณ 6-1 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2522) : 5-21.

_____. , "สร้างบ้านแปลงเมืองระบบเมืองคู่อุทยานเมืองลูกหลวง" วารสารเมืองโบราณ. 9-2 (เมษายน - กรกฎาคม 2526) : 6-21.

นิติ เอี้ยวศรีวงศ์, "หลักฐานทางประวัติศาสตร์" รวมบทความประวัติศาสตร์ 4 (มกราคม 2525) : 6-21.

_____. , "โลกของนางนพมาศ" วารสารธรรมศาสตร์ 9-1 (กรกฎาคม - กันยายน 2522) : 2-31.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. "บรรพบุรุษคนไทยมาจากไหน" รวมบทความประวัติศาสตร์ 5 (มิถุนายน 2526) : 1-53.

อานันท์ กาญจนพันธ์, "ตำนานและลักษณะความคิดทางประวัติศาสตร์ ในลานนาระหว่าง พ.ศ. 20-21" วารสารธรรมศาสตร์ 6-1 (มิถุนายน - กันยายน 2519) : 9-21.

เอกสารอื่น ๆ

จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. "ขนบธรรมเนียมประเพณีการปกครองของอีสานสมัยเก่า" (หนังสือ-เชิดชูเกียรติ ฯพณฯ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ) 2526.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. "ประเพณีทรงผีเจ้านายและบทบาททางสังคม จังหวัดเชียงใหม่" รายงานการวิจัยเพื่อเสนอในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย วันที่ 24-26 กรกฎาคม 2526 ณ. โรงแรมรามากาเด็นท์ กรุงเทพฯ

ญาติ อรุณเวช. "ความเปรียบในบทละครใน พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่สอง" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526.

ทัศนีย์ ลินสกุล. "จักรพรรดิราชในคติอินเดีย" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519.

ธวัช ปุณโณทก. "ความเชื่อพื้นบ้านสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน" เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง "วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ ศิลปกรรม และภาษา" ณ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วันที่ 8,9 และ 10 กันยายน 2526.

ประคอง เจริญจิตกรรม. "วรรณกรรมอีสาน : สังขศิลป์ชัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519.

ลีลา วีระวงศ์. พระราชพงศาวดารลาว. อาจารย์ทองสืบ ศุภมาร์ค ถอดถ่ายเป็นไทย ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา)

สุนันท์ ศาสตราวาทา. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องกาพะเกษ" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523.

สุพรรณ ทองคล้าย. "ลักษณะร้อยกรองพื้นถิ่นอีสาน" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524.

สุวคนธ์ จงตระกูล. "กษัตริย์ในวรรณคดีไทย" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513.

สมบัติ จันทร์วงศ์ "พระยาจักรพรรดิราชในไตรภูมิพระร่วง ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับความหมายทางการเมือง" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องไตรภูมิพระร่วง เนื่องในโอกาส 700 ปี ลายสือไทย วันที่ 19-21 สิงหาคม 2526. ณ. หอประชุมหอสมุดแห่งชาติ

อิวราตี ไตรลึงคะ. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำสอนพระยามังราย" วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526.

สัมภาษณ์

พิฑูร มะลิวัลย์. สัมภาษณ์ 21 พฤษภาคม 2525.

ภาษาอังกฤษ

David K. Wyattm "Chronicle Tradition in Thai Historiography" in C.D.
Cowan an O.W. Wolters (eds.) Southeast Asian History and
Historiograshy : Essay Presented to D.G.E. Hall. Cornell
University Press, 1976 : 107-123.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข .

วรรณกรรมอีสานเรื่อง "ขุนบูลม หรือขุนบรม" ฉบับปริวรรต

ปริวรรต โดย คุณดนพล ไชยสินธุ์

ตรวจสอบกับต้นฉบับโดยผู้วิจัย

บัดนี้เสียมจัก	มัดการน้อม เอ็งซุสินบ มหาภูมิสร้าง	นบนาทนาโถ นอบกรไครแก้ว บรูพิพันโลก	ก่อนแล้ว	1.1
กัมทั้ง	อินทราชผู้	พญากว้างช้อยปอง	แต่เนอ	
ขอให้	แปลถักถ้อย	ด้วยบาทคาถา		
เฮาจัก	แปลง เป็นสาร	สั่งสอนทั้งค้าย		
ขอให้	มีชัยแพ้	ศัตรูขามอ่อน		
ฮ้อย เอ็ด	ประเทศท้าว	ทูนน้อมส่วยไฮ		
ขอให้	เตโซแพ้	ลือชาทั้งโลก		
	ได้ลุ่มฟ้า	ยาได้ เปรียบ เทียบ		
เป็นที่	เขาขายไหว้	มาสู่สมภาร		
	ขามเตโซ	เข้าไปทั้งค้าย		
	ลือชาเท่า	ถึงยอดกายพรหม		
	ลงกลมสุด	เขตดินแดนฟ้า		
	กายลุ่มได้	แสนโยชน์ เขาชาม		1.2
แสนโกฏิ	จักรวาลมา	ส่วย เหลือหลายล้าน		
ขอย่า	มีโทษเพียง	อนตายต้องโสภ	สั่ง เทอญ	
ยูท่าง	ตรงแทนแก้ว	เสถียรหมั่นหมั่นมี		
ขอให้	ลูโซคได้	โดยตั้งปรารณา		

ส่วย น่าจะเป็น ช่วย หรือ ช้อย, "เห็น" ที่ถูกควรเป็น "หน" หมายถึงทาง "พากย์"

คือคำพูด, คำกล่าว หากใช้ว่า "ภาค" คือ ส่วน หรือ ตอน ก็คงพออนุโลม

	โพธิญาณยา	คลาดไคลคลาแคล้ว	
ให้ได้	นำสัตว์เข้า	นිරพานพันโลก	
ผายโผด	ธรรมเทศน์ไว้	ทั้งค้ายสั่งสอน	
	๐๐๐๐๐ จมบทประณามพจน์ ๐๐๐๐๐		
บัดนี้เข้าจัก	เล่าพากย์พื้น	เห็นแห่งชุมพู	ก่อนแล้ว
จาแต่	ขุนบุลม	ลูกพรหมกายฟ้า	
	ลงมาสร้าง	ชุมพูที่ปเทศเฮานี้	
	กับปีก่อตั้ง	บิรมเจ้าพรำนาน	1.2
อันนี้	นิทานแท้	อาจารย์สอนสั่ง	มาแล้ว
	ใผอ่านแล้ว	ยอไว้ที่สูง	แต่เนอ
อันนี้	วิเศษแท้	ควรค่าอจินไตย	เจ้าเฮย
	เป็นคำสอน	สืบมาเฮาฮู้	
อันว่า	ลาวกล่าวเว้า	แทนหลวงฟ้าคีน	ยามนั้น
	เป็นพ่อเจ้า	จอมช้อยที่เชิง	
หากแม่น	สักโกไท้	เทโวคนยิ่ง	
	เป็นมิ่งเค้า	จอมช้อยยอดสวรรค	
อันว่า	แทนแตงนั้น	พิษณุกรรมปรเมศวร	ลงเกิด
เจ้านั้น	ทำฤทธิเป็น	ชูเชิงสอนไว้	
อันว่า	แทนกมเถ้า	ทั้งแทนซึ่งเถือก	
กับทั้ง	หูฮีเถ้า	แทนฟ้าฟากสวรรค	
หากแม่น	จัดโลกท้าว	ทั้งสี่ราชา	2.2
	หลังโลกา	ชูวันแวนฝ้ายน	
อันว่า	คำขุนเถ้า	นุสาณลาวเก่า	ยามนั้น
	เขาเล่าเอิ้น	เสียนเว้าว่าแทน	
อันว่า	สิทธิเดชท้าว	เมืองมิ่งชุมพู	
ยังมี	สองนางเนา	ผ่อเห็นแทนเผ้า	
	เขาก็เอิ้น	นางนาถเทวดา	

เสียดว่า	นางปีศาจ	<u>เสือเมือง</u> เป็น เจ้า	
คนหนึ่งหากแม่	เทเวศ เจ้า	นางนาถธรณี	<u>ก็ตาย</u>
นางนั้น	<u>ทงบุรี</u> วัง	แผ่นดิน เขาไว้	
คนใด	อุทิศน้ำ	หยาดหลั่งหมายทาน	
	ป่าแตก	แผ่นดินภายใต้	
	ม เหล็กขี้ไท่	ธรณีนางนาถ	
<u>เทียนย่อม</u>	ยอใส่ เกล้า	เอาไว้ชู้วัน	
คนหนึ่ง เสียดชื่อ	ม เหล็กขี้แก้ว	เมขลาแมนมิ่ง	3.1
เทียนย่อม	หลังท่อนท้าว	ทงสร้างสืบ เมือง	
	มนุษย์แหล่งหล้า	หลิง โลกโลกา	
คนใด	ยังทำบุญ	บาปนาง <u>แถม</u> ไว้	
ท้าวจึ่ง	เมื่อถวาย เจ้า	ราชาจัด โลก	
เจ้าจึ่ง	เขียนขีดไว้	ในหันบาปบุญ	
คนใด	มรณาต เมียน	<u>ลดขั้ว</u> เมื่อแมน	ตั้งนั้น
	ธรรมยำถาม	บาปบุญแวน เฝียน	
ครันว่า	ทำบุญให้	เมื่อ เสวยผาสาท	
ครันว่า	ทำบาปให้	เมื่อพันพรำนาน	
บัดนี้มาจัก	จากแต่พื้น	ภัทรกับบ่ก่อ เป็นดิน	ก่อนแล้ว
	เป็นสถาน เพียง	ฮาบงามยังกว้าง	3.2
ยามนั้น	สัพพัญญ เจ้า	โคดมคน โผด	เฮานี้
	ยังก่อสร้าง	<u>ปามี</u> เจ้าฮำ เฝิง	
เจ้าก็	ได้ เกิดกำ	เมืองมิ่งมหาพรหม	
ชื่อว่า	สวรรคตาคตน	ยิ่งพรหมกายฟ้า	
เจ้าจึ่ง	ลงมา เขี่ยม	จักรวาลทุก เทศ	เฮาพี่
	หมื่นโยชน์กว้าง	มีพื้นฮาบ เพียง	
กับทั้ง	มหาพรหม เจ้า	ทั้งหลายฝูงประ เสริฐ	
	หมายเขตไว้	เมืองท้าวทุกแดน	

	โสฬสะได้	สิบหก เมืองมหาเอภ	
เจ้าจิ้ง	บาย เทียนแก้ว	เงินค่าแล้วลวดฝัง	
ยังเล่า	หมายเขตไว้	แปดหมื่นสี่พัน เมือง	
	ฝัง เสดลา	แม่เงินค่าไว้	4.1
ราชะ -	ทำศิลปศ	พระราชคลองธรรมแท้	
แต่นั้นผู้งหมู่พระ	กษัตริย์ไท้	ทรงธรรมทศราช	
ทานแล	ศีลสิบสร้าง	เมืองบ้านสูง เชียง	
เมื่อนั้น	พุทธบาท เจ้า	คนชื่อ โคนาคม	
	เจ้า เสียงสัตตรัส	โผดผาย เถิงถ้วน	
ปางนั้น	ขุมพุด้าว	นครศรีสนุกมาก	หลายแล้ว
	พระโผดฝ้าย	โดยด้ามแต่หลัง	
เจ้าจิ้ง	<u>เข้าสู่ห้อง</u>	เถิงยอดนිරพาน	
ยังแต่	คำสอนพระ	ศาสนายังตั้ง	
	เฮืองสูงแท้	เหมือนตั้งธวัระมาน	นั้นแล้ว
คนจิ้ง	เถิงภายบุญ	มากหลาย เหลือสิ้น	
	ตราบต่อ <u>เท้า</u>	เถิงศาสนาหมด	4.2
ก็จิ้ง	ออระทวย	ลวด เลยสุญ เสร้า	
	สักโกไท้	เทโวตนประ เสริฐ	
พระจิ้ง	<u>อุภิกิพัตต์</u> แต่งให้	เทวดาด้าวจากสวรรค์	
พระก็	อุภิกิ เษกให้	เป็นยอดขุมพู	
	ลือชาเถิง	ขอบดินแดนฟ้า	
	คนทั้ง <u>ค้าย</u>	<u>เพนี้</u> เเฮืองสูง	
	ทุกแห่งห้อง	นครท้าวที่ <u>เซ็ง</u>	
เหมือนตั้ง	ไต่กล้าแล้ว	อันแต่ภายหลัง	นั้นแล้ว
ใฝผู้	มีบุญญา	หยังถอง เถิงฐู้	
แต่นั้น	พระกัสสป เจ้า	ลง โผค <u>บิณณสัตว์</u>	
ตรัสลัฟ -	พัญญ <u>เยือง</u> สอน	สังธรรมทั้งค้าย	

เจ้าก็	ชนสัตว์ข้าย	นীরพานพัน เขต	
เหมือนตั้ง	พุทธบาท เจ้า	ลงแล้วแต่หลัง	5.1
เจ้าจึง	แยงยอดแก้ว	ทนแห่งนীরพาน	
	เทียรระฆาคง	ศาสนายังตั้ง	
ยามใดไปได้	หมดศาสนา เจ้า	พุทธโศคนประ เสรริฐ	ตั้งนั้น
ชั่วก็	ยังอยู่หมั้น	ถึง เท้า เขตแดน	
ครั้นว่า	หมดเขตข้าย	อันปล่อยหมู่ฝูงสัตว์	ตั้งนั้น
	เจียรระกาลไกล	โลก เลยทะเลายม้าง	
	อนละหนฮ้อน	ชุมพูทีป เทศ	เฮานี้
ฝูงหมู่	เผดยักษฮ้าย	เหลือล้นอ เนกนอง	
	เหลือแผ่นพื้น	คน เล่า เลวคน	
	ผี เลวบน	ฮาบกันกวอนฆ่า	
แต่นั้น	ชุมพู เสร้า	เสียศรีหมองหม่น	เสียแล้ว
มีแต่	ผี <u>อ</u> ละฮ้าย	เหลือล้นแผ่นดิน	
	แม่ยักษฮ้าย	ตนชื่อกาละคินี	5.2
มันก็	เนานครศรี	สัตตนาค เมืองลาวแล้ว	
กับทั้ง	อัยชะกีกศึกเถ่า	ชะโคม เผดบีศาจ	ก็มี
	มณฑล เบ็น	แต่ผีสง เลื่อ	
กับทั้ง	เจ็ดโทฮ้าย	มีฤทธิ์ ถึงขนาด	
	กินเข้าได้	ลือ เท้าท่อมัน	
	ปีศาจ เลื่อ	ทั้งบุ้สิพลี	ก็มี
	นาง <u>ฟ</u> ีใส	หากแมน เมียมันแล้ว	
	นาง <u>เฮ</u> ื่อเฝ้า	แหนภูข้างนั่ง	
	เหลือมใหญ่เฝ้า	คอยข้างสะอาดหลวง	
อันว่า	ฝูงใหญ่เลื่อ	ยักษ์ใหญ่ปีศาจ	
เขาก็เอากัน	เบ็นตัว เมีย	ตั้งคน เฮาแท้	
เขาก็	สุขอยู่หลั้น	กามคุณหลายหลาก	

เลยเล่า	มีบุตร	เกิดมา มีท้อง	
ชื่อว่า	○ นางปากกว้าง	เกาใหญ่หู	6.1
กับทั้ง	นางนันทา เหว	ปลูกเป็นผีเสื้อ	
อันว่า	ผีสาว เลื้อ	ทั้งหลายฝูงกล่าว	มานี้
เขาก็ศึกษา	เมืองล้านช้าง	ลาว ถ้ำแต่บุรี	
แต่นั้นยังมี	มหาโรสี เจ้า	สองคนน้องพี่	
	หมาย เขตบ้าน	เมืองไว้แต่บุรี	
	ฝัง <u>เตียงไว้</u>	<u>หลักคำวันออก</u>	
	กำลุ่มไว้	หลักหันใส่เงิน	
	ขุด <u>เล็กได้</u>	แปดศอกสังขยา	
	<u>มัดเชวม</u>	<u>ใส่ชะ เคียนฝังแน่น</u>	
อันว่า	หอหมื่นตั้ง	บุรีมาก่อนทั่ว	
อันหนึ่งชื่อว่า	หลักชันตาย	ตั้งที่หัว เมือง	
ยังเล่า	ฝังเสลา	แห่ง เมืองภายท้าย	
	หยายเตียงไว้	ในดอนสบล	6.2
	จิมปากน้ำ	นันทันแห่ง เหนือ	
ถัดนั้น เจ้าจิ่ง	เอาหลักแก้ว	เงินค่าหลายสิ่ง	
ฝังที่	กกซากไม้	ทองหินดอกบาน	
เหมือนตั้ง	ปะริกะชาติไม้	เป็นมิ่ง เมืองอินทร์	นั้นแล้ว
	นุพผาผาย	ขุ้ยามมีฮ้วย (ฮ้วง)	
	ลวงสูงฮ้อย	สิบเจ็ดวา เป็นเขต	
	ลวงใหญ่ได้	สิบเจ็ดอุมจอดกัน	
ถัดนั้น เจ้าจิ่ง	ยาย เอาก้อน	เสลาลาล้าใหญ่	
ชื่อว่า	ก้อนกำยฟ้า	หมายไว้ <u>บ่อนโง</u>	
แต่นั้น	มหาโรสี เจ้า	ทั้งสอง เสด็จด่วน	
	ไปสู่น้ำ	- <u>อานมแก้ว ไสรจสร</u>	
เจ้าจิ่ง	ผาย โผดล้าง	หุดเสาทังสี่	

<u>เพื่อ</u> ให้	วิเศษไว้	ภายหน้าผู้เงือง	
แล้วลวด	ไปเขียนน้ำ	<u>อะนยสระอันใหญ่</u>	
	ในคูหา	ลวดเป็นสะทังน้ำ	
เจ้าจึง	อธิฐานไว้	เทียบระฆากับบปะทีป	
ชื่อว่า	ถ้าเขียนน้ำ	รัสนี้ไว้สืบมา	ทันแล้ว
แล้วเล่า	พัดแต่งตั้ง	เป็นเอกะชาตา	
ในเชียง-	ดง เชียงทอง	ศรีสัตตนาคนเมือง	ชวานั้น
	กรกฎไว้	ลัคนาถ้วนถึ	
	อัฐเคราะห์ไว้	ราศีน้าแม่นสิงห์	
ครั้นว่า	บรรพวารแล้ว	ลีลาอุกพราก	
พระจึง	ไปอยู่ยัง	เนาหันปากคาน	
ก็จึง	เอ็นเหี้ยกท้าว	ทันหม่นาคา	
	มาขุมนุม	<u>ขู่ตัวดงถ้วน</u>	
เมื่อนั้น	พญานาคเจ้า	ตัวอยู่ภูซวง	ก็มา
	ทั้งสบเชิง	ปากอุมาพร้อม	7.2
	แก่งหลวงน้ำ	เชิงเนานาคใหญ่	ก็มา
กับทั้ง	มหานาคเจ้า	ในภูข้างนึ่ง	ก็มา
ทั้งเล่า	ตัวอยู่แก่ง	น้ำใหญ่หลวง	ก็มา
ตัวอยู่	<u>ผาลังแมว</u>	แนบน้ามาไหว	
	<u>ควกถอนเขือ</u>	สอง(โว)นาคใหญ่	ก็มา
เขาก็	อยู่ได้	มาไหวบาศรัสนี้	
	เกล็ดหลากเหลือม	ตัวอยู่ผาตวด	ก็มา
กับทั้ง	บริวาร	แวดระวังมาพร้อม	
	<u>นาคาเจ้า</u>	<u>ราชาสบลม</u>	ก็มา
ตัวนั้น	เนากำไ้	ต้นไว้อยู่แทน	
	ทนเหนือกำ	กงศรีสัตตนาคน	
ตัวอยู่	ผาเสือเผ้า	แฝงไว้ขู๋ยาม	

	คณานับได้	สิบสี่นาคา	
เขาก็ก้อกั้น	กลับ เพศเป็นราชา	ขู่ตัวมาไหว	8.1
	มหาธรรสสี เจ้า	พาพิงพญานาค	
มาซุมที่	หินกำยฟ้า	กกไม้ดอกทอง	
	พระธรรสสี เจ้า	ปลงธรรมสอนสั่ง	
นาคก็	นบนอบน้อม	พิง เจ้ากล่าวสาร	
พิง เยอ	ราชาเจ้า	ทั้งหลายนาคใหญ่	ภูเสย
อันว่า	สถานที่นี้	สูเจ้าจ้อจำ	แต่ท่อน
ยังจักมี	พระกษัตริย์ผู้	<u>สมภาร</u> เพิ่งมาก	
	มาสืบสร้าง	เมืองบ้านบ่งงัก	แท้แล้ว
	ผาสาทตั้ง	ตั้งที่ เสาหมาย	นี่แล้ว
สูจ้ง	เอากันมา	ผ่อคอยแหนเผ้า	
แม้ว่า	สาครโรน้ำ	นทีหลวงน้อยใหญ่	ก็ดี
กับทั้ง	ทุกที่ด้าว	ดงไม้ป่าดอย	
อย่าให้	จิบหายเสียง	พากันแหนผ่อ	ผาย เทอญ 8.2
โลกจัก	เสียงสูงย่อน	สูเจ้าผ่อเห็น	ที่นี่แล้ว
อันว่า	เขียงทองนี้	เป็นสถานวิเศษ	
	สูพร้าพร้อม	มาเยี่ยมขู่คน	แต่เนอ
	สี่เดือนให้	มาดูทีหนึ่ง	
	<u>แปลงสลากบ้าน</u>	ดาให้แก่มัน	
นาคา	ฝูงอยู่ห้วย	โดยความ เขาสั่ง	
ให้มาเขาที่	ก้อนตากล้า	ขวานฟ้าเหยียบลง	หันท่อน
พญานาค	ฝูงอยู่น้ำ	ขลธิของใหญ่	ก็ดี
ให้มาเขาที่	ผาเดียวหิน	เห็น เยี่ยมผ่อคอย	
อันนี้	พระธรรสสีสั่งไว้	ฝูงหมุ่นาโค	แท้แล้ว
ขอแก่	อินทิดราชเจ้า	ผญาแก้วช้อยปอง	แต่ท่อน
จ้งให้	เทวนุตรเจ้า	มีบุญอันมาก	9.1

	ไปก่อสร้าง	เมืองบ้านสูง เชียง	
ทั้งเล่า	สลาคฐ์	<u>คลองโลกะธรรมสิข</u>	
	มีธรรมศีล	ชู้วันแวนแม้ง	
	ใจแผ่กว้าง	ผายโศคบัณณสัตว์	
	อยู่สบายบาน	ไพร่ไททั้งค้าย	
<u>เพื่อให้</u>	ลัพท์ัญญาเจ้า	ลงไปผายโศค	
	ภานหน้าหุ่น	เขาได้เพ็งบุญ	
เมื่อนั้น	อินตาเจ้า	สาธุการฮับพากย์	
	นบขอบนิ้ว	ทูนไหวว่าดี	
ครันว่า	จาระจาแล้ว	อ่ำลา เลยสิ่ง	
	เสด็จจากห้อง	เมื่อฟ้าสู่สวรรค์	
มาสู่	สมภาน้อง	พระรัสสีเว้าพากย์	
ครันว่า	เมี้ยนหย่าแล้ว	เสด็จพร้อมพรำกัน	
	ไปสู่ถ้ำ	ที่อยู่จำศีล	
	<u>ภาวันนาเนา</u>	แม่เมตตาทั้งค้าย	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	ตนชื้อินทา	9.2
	ทั้งพิชณกรรม	โลกะบาลมาพร้อม	
บัดนี้จัก	ด้านคำเถ้า	ขุนบุญลาวเก่า	ก่อนแล้ว
	เขาเล่าเอ็น	เสนเว้าว่าถน	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	ถนหลวงฟ้าคีน	
ก็จึง	เล่าพากย์พัน	รัสสีเจ้าบอก <u>เดิน</u>	
ฟังเยอ	เทเวศเจ้า	ฝูงหมู่ถนหลวง	
มหา-	รัสสีเดิน	บอกเฮาสันนี้	
บัดนี้	การใหญ่แท้	ควรแก่ฝูงเฮา	แท้แล้ว
ควรถีตรองตรา	ดูสมภาร	ชู้คนแวนถ้วน	
ตนใด	มีบุญน้อย	ลงไปเป็นใหญ่	สันนั้น
บ่อจ	จักผายพัน	ทงได้สูง เชียง	
อันว่า	เงินคำแก้ว	เจ็ดประการมีมาก	

มนุษย์	ใต้แหล่งหล้า	เหลือล้นอ เนกนอง	10.1
คนใด	บุญมากล้น	สร้างแต่แสนกับปรี	ตั้งนั้น
ก็จึง	ทงชุมพู	อยู่ดี ถึง ถ้ำ	
เมื่อนั้น	เสียง เสียงผู้	บุญแห่งฝูงแตน	
	ทั้งหญิงชาย	ชู้คนแควน เขียน	
ก็จึง	ได้ลูก เจ้า	แตนหลวงฟ้าคืน	
เจ้านั้น	บุญมากล้น	ลือ เท่าทั่วแดน	
อาจจัก	ได้ผาพิน	เป็นแก่นชุมพู	แท้แล้ว
	ชื่อขุนบุญม	ลูกอินคาท้าว	
	จึงฆ่าหลิงลำ เขียม	ทาหมูนางแมน	
	เพื่อจักให้เป็น เทวี	ยู เผื่อแฝงท้าว	
จึงได้	เทวีแก้ว	ยมมะพาลานางนาถ	
เป็นลูก	แตนแต่ง เจ้า	บุญแก้วแก่นสวรรค	
ทับทัง	อกแค่งน้อย	บุตรแตนชิ่ง	
เจ้าก็	ฮักยิ่ง เพียง	นางแก้ว.เก็งตา	
	ออรทวน เนื้อ	นางนาถทั้งสอง	
	โสมนางงาม	เก็งกันปานแค้น	
บัดแต่	ดาวดิงส์ฟ้า	เทียมสองก็ยงยาม	10.2
ควรแก่	ลูกพระบาทเจ้า	ไปสร้างสืบ เมือง	แท้แล้ว
เมื่อนั้น	พระบาท เจ้า	ฟ้าคืนแตนหลวง	
	พาทีโย	สั่งสอนสาม เจ้า	
พังเยอ	บุตรราชแก้ว	ทั้งสามนามะหน่อ	ภู เฮย
พ่อจัก	ให้ไปผาพิน	ชุมพูแท้ที่ปคน	พ่อแล้ว
อันว่า	ยวมมะพาลาแก้ว	บุตรแตนแต่ง	
จงให้	เป็น เอก เผ้า	แฝง เจ้าฝ่ายขวา	
	อุบถิ เมกให้	เป็นมิ่งม เหลี่	
แม้ว่า	มีแสนนาง	อย่าโลลิมน้อง	

เมื่อนั้น	ฟ้าคืนเจ้า	พระราชบิดตา	
เจ้าจึง	ปลงรางวัล	ชู้อันประสงคให้	
	ราชาภิเษกท้าว	เป็นเครื่องกษัตรา	กิติ
ให้แก่	ขุนบุญม	ลูกคนตงเสียง	
กับทั้ง	<u>ดาวแสงง้าว</u>	<u>ฮางกอนดวงประเสริฐ</u>	11.1
	แทนแต่่งให้	ไปพร้อมชู้อัน	
	<u>วงสิง(ห)ง้าว</u>	ฝักหวายดวงขนาด	
กับทั้งลาว	ดาว <u>เดือนกล้า</u>	สายฟ้า <u>แมบเมือง</u>	
กับทั้ง	ดาว <u>เหล็กก้อม</u>	คมขาวแทนเทือก	
	แทนบ่ไว้	ประสงคให้ลูกคน	11.1
ทั้งเล่า	<u>ฝูงหมู่ต่าง</u>	ค่างาสามอัน	กิติ
กับทั้ง	เกริกกลอง	คิ่นเคงคองฟ้า	
กับทั้ง	สะบัดไชย้อง	<u>ฮางงาวเสียงคิ่น</u>	
	เสียงหน่วย้อง	ปานฟ้าผ่า <u>สเมรุ</u>	
จึงชื่อว่า	เสียง <u>สยฟ้า</u>	กษัตริย์ต่างเติมตาม	
	ทั้ง <u>ปะคือไซ</u>	เบิกบนไปพร้อม	
	กับทั้ง้อง	ไปป่าพลแสน	
	ทั้งหอยสังข์	มีมันเนื่องก้อง	
	ทั้งปีแก้ว	อันชื่อสวนไล	
	ทั้งขันคำ	เครื่องมวลมาพร้อม	
	กุมกั้งหม้อ	ไทรหลวงหลายหลาก	11.2
กับทั้ง	ภาชนะถ้วย	มีพร้อมเครื่องคำ	
	แก้วหลากเหลี่ยม	มณีไซติใสแสง	
	ของมุงคูล	คำแพงพอล้าน	
	แพรลายเหลี่ยม	บักหัวข้างใหญ่	กิติ
ทั้ง	ปะคือใหญ่ <u>กั้ง</u>	กายหน้าเบิกบน	
กับทั้ง	สาวสนมน้อย	นางพาวพิเศษ	

	หกร้อยได้	นางแก้วแก่นสวรรคต์	
เมื่อนั้น	เลือกหม่มม้า	ข้างมิ่งมุงคูล	
	หัตถิตัว	ประ เสรริฐสารสมท้าว	
ตัวหนึ่งชื่อว่า	งางอนแก้ว	ไชยะมิ่งมหาจักร	
	มีวรรณขาว	ตั้งเงิน เลียงแล้ว	
	คุษหลัง เหลี่ยม	คำดีดู เคียม	
	เหมือนคิ่งแต้ม	งามย้อยยิ่ง เขียน	12.1
	กะโพงคาข้าง	มหาไชยตัวประ เสรริฐ	
	คำยิ่ง เพียง	เสมอแก้วกลมนิล	
อันว่า	ทันตาแก้ว	งางง เงย เจือด	
	ขาวยิ่ง เพียง	ผลึกแก้วหน่วยดี	
หากแม่น	เชือกข้าง	เอราวัณตัวประ เสรริฐ	
	ควรแก้ท้าว	เสด็จขึ้นขีวียง	
แล้วจึง	เลือกหม่มม้า	เชื้อชาติอาษาไนย	
	มีฤทธิ์แสง	เก็งสารสามข้าง	
ถนจึง	อาณัติท้าว	ขุนศรีธรรมชาติ	
	บนบอให้	แทนท้าวอย่าไล	
	<u>มะโนสาตให้</u>	ไปก่อนอวนพล	
ขุนนั้น	มีมนตรีคล	สลาคถอง ถึงฐ์	12.2
	สองขาพร้อม	ขุนควนขุนฉุ่น	
ถนก็	ให้ขีวี่ม้า	แทน เจ้าฝ่ายหลัง	
แต่นั้นถนก็	จำสอง ถ้า	<u>ถนโย</u> ไปก่อน	
กับทั้ง	<u>แม่อย่างาม</u> เจ้า	ถือ <u>ห้วง</u> แบกขวาน	
ถ้าไล	ให้แบกพรว้า	ฝูงหมู่จกจา	
	แมนบินบน	แบกเสียมไปพร้อม	
อันว่า	เขาฝูงนี้	ฤทธิ์แสง ถึงขนาด	
อาจจัก	มาผาบแพ	ผีฮ้าย <u>พ่าย</u> พัง	

แถนก็	เดินบอกให้	ฝูงหมู่ขุนควน	
ท่านจึง	ไปกระทำการ	ขวีควายไปพร้อม	
ทั้งเล่า	อาณัติให้	เก้าปู่ลาง เเชิง	
มันก็	มีใจหาญ	ขวีจ้ว เขาขว้าง	13.1
	สองขาเก้า	ถือพลแพนมาก	
	แหนแห่เจ้า	ไปพร้อมฝ่ายหลัง	
เมื่อนั้น	นูลม เจ้า	ขุนหลวงคนประ เสรฐ	
	ขึ้นขวีข้าง	งา เกี่ยวนั่ง <u>เขน</u>	
	ขัดดาบกล้า	ดวงขนาดมุงคูล	
ชื่อว่า	ดาวฝักคำ	แม่รีดวงกล้า	
	ทั้งแสง เหลื่อม	มณีใส <u>สาโรช</u>	
กับทั้ง	เครื่องอุปกิ เมกท้าว	แถนให้แก้คน	
กับทั้ง	สองแจ่ม เจ้า	นางนาถ เทวี	
	สองศรี เนา	นั่ง เทียมขวาซ้าย	
ขุนสาร	ขึ้นขวีข้าง	ไกวแกว่งปะคือไซ	
	หัตถิหือ	ละแพน เสียง <u>ชะ เทียนฮ้อง</u>	
บัดนี้แถนจึง	ตั้งแต่งมือ	ให้โลกสื่อซา	13.2
ในวัน	ขุนนูลม	จากสวรรค์ลงสร้าง	
ชื่อว่า	มือกายใจ	เป็นแม่วันหลวง	
กับทั้ง	วันอาทิตย์	ก็แม่นในวันนั้น	
โลกจึง	จำจื่อไว้	เว้าสืบ <u>เสินมา</u>	
	เป็นคำแถน	บอกมาปางนั้น	
แต่นั้น เจ้าจึง	จำแถนชี้	ลงมาแหนบ่อน	
เพื่อจัก	มาก่อสร้าง	เมืองบ้านแต่มีฐม	
แถนจึง	ชี้บอกให้	ราชาขุนใหญ่	
ในที่	<u>ท่งน้อยอ้อย-</u>	<u>หนูหันฮาบ</u> เพียง	
เจ้าจง	ไปอยู่สร้าง	เป็นยอดชุมพู	หันท่อน

	บุญบาทหลาย	หากจกขวาง	เมื่อหน้า	
เจ้าจก	มิลูกแก้ว	นามะหน่อ	เจ็ดชาย	บ่อย่าแล้ว
จับสืบ	แทนวงศา	สูง	เอียง	เมื่อหน้า
อันว่า	ราชบุตรเจ้า	กุมมารตนที่		14.1
จงให้ไปอยู่	เมืองล้านช้าง	เป็นเจ้าแผ่นดิน	หัน	ท่อน
ถัดนั้น	แถบบอกให้	เมืองใหญ่หก	เมือง	
จงให้	บุตรดาไป	อยู่	สวย	กายหุ่น
	ศรีอโยธยาห้อง	ภายใต้ที่	เชิง	
	เมืองพวนหุ่น	อุทัยนคร	ราช	กิติ
	คำเกิดกำ	เมืองสร้าง	แต่มี	ฐรม
จงให้	ราชบุตรเจ้า	ทั้งหกคน	ประ	เสริฐ
	ไปอยู่สร้าง	เมืองท้าว	ที่	เชิง
เมื่อนั้น	สักโกให้	แถบหลวง	ฟ้า	คืน
	จึงแต่งท้าว	ฝูงผู้	รัก	เกณท์
อาทิตย์	ยายยาตร	เท่า	เอิง	ฮอด
ไปอยู่	ราศีกันย์	ที่	เดียว	ดงถ้วน
	อุททั้งได้	ยาม	ติ	ไชยะ
	พระบาทเจ้า	ดี	ฮ้อง	ป่า
เจ้าก็	เสด็จจากห้อง	หนแห่ง	เมือง	สวรรค
	ทั้งหอยสังข์	เป่า	มา	มี
	แถบใยพร้อม	แถบหลวง	เถา	ใหญ่ (ไหล)
	มาแต่หน้า	พล	ล้าน	เพื่อน
	อเนกลัน	ฝูง	หมู่	ชุม
	นองพลมา	ตั้ง	ทราย	ไหล
มาฮอด	นาท่งน้อย	ยาม	แถ	ใกล้
	แถบแต่งไว้	ลาย	หัน	แห่ง
	อัฐ	คราะห์	เจ้า	สถิต

	ลัคนาเนา	อยู่สิ่งทีลันนี้	
อันนี้ชื่อว่า	ซาตาห้อง	เมืองศรีนคร โลก	เขาแล้ว
	แกนแต่งไว้	เมือหน้าโลกลือ	
แต่นั้น	วิษณุกรรม เจ้า	พญาหลวงแกนแต่ง	15.1
นิรมิตร	ผาสาทไว้	โสงพร้อมชูอัน	
	สรรพะสิ่งพร้อม	เครื่อง <u>เสบ</u> หลายระบ่า	
มีทั้ง	สวนไล เมือง	ปีซุงแคนไค้	
อันโตหฺง โลก	ยังประโยชน์สร้าง	กระทำการหลายสิ่ง	
	แกนแต่งไว้	มีพร้อมชูอัน	
เจ้าจึง	อธิษฐานไว้	หินหลวงหลายแห่ง	
	สีที่ไม้	เป็นให้เกิดไฟ	
แล้วจึง	อธิษฐานน้ำพร้อม	ทั้งที่อุลม	
เพื่อให้	คนทั้งหลาย	อยู่สบาย เมือหน้า	15.2
ก็จึง	สอนสั่งไว้	ฝูงหมู่ เทวดา	
อันอยู่	ในชุมพู	ชู้ตงดถ้วน	
ให้ฮัก-	ซาแก่นไค้	ขุนราชบุลม	
กับทั้ง	พลแพนหลวง	ไพร่ไททั้งค้าย	
ยาให้	โกยภัยฮ้าย	โรคาบัง เบียด	สัง เทอญ
	เฮาสั่งไว้	สูเจ้าจือจำ	หันท่อน
ถัดนั้น เจ้าจึง	สอนสั่งไว้	<u>คลองราชธรรมสิบ</u>	
กับทั้ง	<u>คลอง เสนา</u>	ชู้คนแควน เฝียน	
ครันว่า	บรรบวรณ์แล้ว	ลีลาอุกพราก	
	เมือสูห้อง	เมืองฟ้าฟากสวรรค์	
	เล่าพากย์ถ้อย	ทูนบาทแกนหลวง	
เจ้าก็	ขวา ๆ เสียง	ขึ้นชมดอมตั้ง	
เมื่อนั้น	ขุนบุลมสร้าง	เสวย เมืองทศราช	
	สองขวบ เข้า	เลยได้ลูกชาย	
	กับดอมนางแก้ว	ยมมะพาลา โสมสะอาด	

ชื่อว่า	ขุนลอมมี	สุปงามปานแต้ม	
แต่นั้น	เทวีซ้าย	อกแดงนางนาถ	
	มีลูกน้อย	งามย้อยยิ่ง เขียน	
	บิดตาพร้อม	สองพญาพ่อแม่	
ใส่ชื่อ	ยี่ล้านข้าง	พิวเพ็ญยิ่งคำ	16.1
เล่าพิศ	ได้ยอดแก้ว	ตนชื่อจูงสง	
กับดอม	ยมมะพาลา	ยอดนางองค์เอื้อย	
ถัดนั้น	สาวสวรรค์แก้ว	อกแดงมีลูก	
	ใส่ชื่อแก้ว	กุมารน้อย <u>ไสผง</u> (พง)	
ถัดนั้น	<u>จิว</u> อินน้อย	องค์ประ เสรฐกุมาร	
เกิดดอม	ยมมะพาลา	ยอดสวรรค์สาวแก้ว	
ถัดนั้น	อกแดงแก้ว	กษัตริมีลูก	
	ใส่ชื่อน้อย	กุมารนั้น <u>ลกภย</u>	
เล่าพิศ	ได้แจ่มเจ้า	เจ็ด เจืองพงค์กษัตริย์	16.2
กับดอม	ยมมะพาลา	ยอด เทวี เค้า	
อันว่า	นุดตาแก้ว	กุมารน้อยหน่อ	
	เจ็ดหนุ่ม เหน้า	ตระการ เพ็ญ เก็งกัน	
	หกพิวหน้า	งามสิ้นอินทร์ เขียน	
เป็นที่	หลังลำเอี่ยม	คอย เจ้าบ้อมตา	
พอกี้	คิดอ้าวอ้าง	เป็นยอดราชา	แต่แล้ว
	โสมพาวงาม	รับกระบวนบานแจ้ง	
เจ้าก็	ฮักยิ่ง เพ็ญ	เสมอตั้งตาตน	
	ยุสบายสุข	ขึ้นชมดอมแก้ว	
	บ่อ เตือคร้อน	สักสิ่ง โรคา	
	โภยภัยสัง	บ่อมีมาต้อง	
	ตราครองสร้าง	ชุมพูนครราช	
	แก้วขบเข้า	มีฮ้อนฮำคาญ	17.1

ท่อว่า	ย้ง 1 ค็องด้วย	เสนาพลไพร่		
	ทูกข์ยากไเฮ้	เค็องแค้นชู่ประการ		
	ทังข้างม้า	ฝูงหมู่เงินค่า		
เอาแต่	เมืองแถนอาอัน	ก็จ้งมีอันนั้น		
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	ขุนใหญ่บุลม		
กับทัง	นาง เทวี	คิดยาก <u>แค้น</u> เค็องแค้น		
พระจ้ง	ทันขุนสารเถ้า	ขุนไยมาฮีบ		
กับทัง	แม่อย่างามเจ้า	มาพร้อมพรำกัน		
สู่จ้ง	เมื่อทูนไท้ว	แถนหลวงฟ้าคีน	กายหุ่น	
	เล่าพากย์พัน	ถวายเจ้าชู่ประการ	หันท่อน	17.2
อันว่า	<u>เขาภาค</u> เกี่ยว	มา เกิดกลางหนอง	นั้นนา	
เลยเล่า	อนธการเป็น	มีดฆ้วสุรย์เศร้ำ		
หลังพอ	แลล่ำฟ้า	บ่มีล่องสั๊กยาน		
	แสงสุริโยมา	บ่อล่องแสงใสแจ้ง		
อันหนึ่ง	สองหน่วยน้ำ	ฟุ้งใหญ่มา เป็น		
	เครือมันซอน	สอด <u>ไโฮ</u> เขียวไม้		
	มณฑลไม้	ไโฮหลวงฆ้วมีด		
	เงยเจ๊กหน้า	บ่อเห็นฟ้าล่องใส		18.1
ฝูงข้า	อยู่บ่ได้	เมืองล่มหนาวเย็น	นักแล้ว	
ขอให้	ปราณีผาย	โผดตนต์ัวข้า		
สู่จ้ง	ทูนบาทไท้	โดยตั้งคำเฮา	นี้ท่อน	
อันใด	มีคำสุข	บ่กว่าสูสามเถ้า		
แต่นั้น	สามขุนเถ้า	ลีลาโดยบาท		
	เมื่อสอดฟ้า	ทูนไท้วกล้าวกลอน		
	เล่าพากย์ถ้อย	ทูนบาทพญาแถน		
	ถวายธรรมย์ำ	ชู่อันแวนเพี้ยน		
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	แถนหลวงฟ้าคีน		

	ชมขึ้นด้าน	สาม เถ้ากล่าวกลอน		
บัดนี้ลูกพ่อ	ไปสืบสร้าง	เสวยราชขุมพู		
ยังค้อย	เที่ยวระฆาก	ชอบธรรม เป็น เจ้า		
ว่าจัก	ไปพันไม้	ไฮหลวงลำใหญ่	เสียนั้น	18.2
เกรงท้อ	<u>ขวานบ่หั้น</u>	<u>ขวงแพ่ลูกเฮา</u>	บ่สู้	
บัดนี้กูจัก	อาตติให้	สุไปตกแต่ง		
	ให้ลูกแก้ว	กูพุนอยู่ติ		
	<u>แม่อย่างายเจ้า</u>	ทั้งแม่ <u>แถนโย</u>		
เขือจ้ง	ไปพันเครือ	เขากาด เสียตงถ้วน		
	<u>มन्छจบพร้อม</u>	แถนหลวง <u>เถ้าไล</u>		
เขือจ้ง	ไป <u>ป้าไม้</u>	ไฮ เสียงอย่า <u>หลอ</u>		
	<u>แถนซีให้</u>	ถือซีไป เทียว		
ทำนจ้ง	ซีหน่วย <u>น้ำ</u>	บั้งหันหน่วยหลวง		
	ชะพรั่งพร้อม	ฝูงหมู่หญิงชาย		
	ทั้งจัวควาย	ออกมาในหัน		
	ลาวสุด <u>แม่</u>	หมูหมา เม็ดไก่	กิติ	
	ทั้งข้าง <u>ม้า</u>	แมวพร้อมมห่านหงส์		
แม่นว่าฝูงหมู่	ตาลดาวพร้อม	เทียมหอม <u>ฝักบัว</u>	กิมิ	
กับทั้ง	กล้วยและ <u>อ้อย</u>	หมาก เขื่อพร้อมออกมา	หันแล้ว	19.1
	แถน <u>ลิวให้</u>	ไปสั่ง เป็น <u>ชู</u>		
	ยาม <u>ลาพู</u>	หน่วยปลาย เป็น <u>น้อง</u>		
	เดียระดา <u>ดลัม</u>	ฝูงหมู่ชาย <u>โอง</u>		
	จัวควาย <u>ไหล</u>	หลังลงปาน <u>น้ำ</u>		
	หัตถี <u>ข้าง</u>	พังปลายไหล <u>ออก</u>		
	ในหน่วย <u>น้ำ</u>	บั้งนั้นหน่วย <u>ปลาย</u>		
	รัตน <u>งักว</u>	เงินคำ <u>ผ้าผ่อน</u>	กิติ	
	ไหลหลัง <u>ลัน</u>	มาหัน <u>ชูอัน</u>		

	แกน ถือกให้	ไซ เครื่องมักดูค่า	
อันว่า	เงินค่า เหล็ก	กำชินมีหัน	
แต่นั้นแกนก็	ฮับพากย์ เจ้า	โดยอาชญ์แกนหลวง	
	ลงมาแปลง	ซู้อันแวน เพี้ยน	
	ปุ่นแปลงให้	ขุนบูลมยุแต่ง	19.2
	สรรพะสิ่งพร้อม	เหลื่อล้นอ เนกนอง	
แต่นั้นคนจึง	เลยสืบเว้า	เอ็นว่า ลาว ๆ	
เหตุว่า	เกิดในน้ำ	พุกมากมั่งมาแท้	
บทว่า	ลาพูนัน	ก็ดูซัดชินยาก	เฮาแล้ว
แปลว่า	หมากน้ำ เต้า	มั่งแท้ลิ่ง เดียว	
เมื่อนั้น	สองขาพร้อม	แกนซีแกนลั่ว	
	ทั้งไล เถ้า	เยอพร้อมพรว้ากัน	
สอง เขื่อ	ขึ้นสู่ฟ้า	เมื่อฮอด เมืองแกน	เมื่อใด
เขื่อจง	พันกอไฮ	ฮ่มหลวง เสีย เสี่ยง	
ทั้ง เล้า	เขาขาด เกี่ยว	ฮ่มใหญ่มั่งบน	
ตัดขาด	เสียจำดิน	อย่านานจริงแท้	
เขื่อจง	ผ่าหมากน้ำ เต้า	มั่งหลวงหน่วยใหญ่	เสีย เนอ
	พัน <u>เบ็นจิม</u>	ผ่าเสียยาไว้	
แต่นี้สู่อ่า	เทียว เมื่อฟ้า	หากูจัก เทื่อ	20.1
แม้ว่า	ดูอยู่พัน	บ่มา เขี่ยมผ่อสู	แท้แล้ว
ครันว่า	สุหาก เมี้ยน	มรณาตตายไป	เมื่อใด
จงให้คนทั้งหลาย	ถือ เงินค่า	ซู้คนตงถ้วน	
ยามเมื่อ	กิน เข้า เหล้า	กระทำลิ่งสันใด	ก็ตี
เขาว่า	มา เยอสู	ฮิบไปยาซ่า	
ครันว่า	แกนลิ่งแล้ว	บรวรรณทุกลิ่ง	
เขาก็	เมื่อสู่ฟ้า	ขุนท้าวที่ เข็ง	
ฝูงเขา	โดยอาชญ์ให้	ไปสู่ซุ่มพู	

	ขุนแปลง เป็น	ซู่อัน เสียแล้ว	
เมื่อนั้น เขาก็	พันซอนท่า	เครื่องหลวง <u>เขากาด</u>	20.2
	ทั้งคันไม้	ไซตัวใหญ่สูง	
ทั้ง เล่า	พันฝักน้ำ	เต้าใหญ่ปุงหลวง	
ไปขีด	เสียแคมหนอง	กำย เสียลงไว้	
บัดนี้	เฟื่องหมากน้ำ	กลายเป็นหน่วยใหญ่	
	ทั้งมวล เป็น	สิ่งมือ เสียไว้	
แต่นั้น	เมืองมิ่งท้าว	บุลมมหาราช	
	เอื้องสูงแจ้ง	แสงฟ้าส่องใส	
อันว่า	ถนอญพร้อม	ทั้งถน ถ้ำไล	
กับทั้ง	แม่อย่างงาม เจ้า	สาม ถ้ามุดไป	
เขาก็	มรณาตเมียน	ลดชีวิตตายไป	
กลายเป็น	เป็นผีหลวง	เสื่อเมืองเดียวนี้	
แต่นั้น	คนจิ้งเอ็น	ยามเมื่อพอกพะลีสี่	
เสียกว่า	มากินเยอ	เขาฮีบมาบมีซ้า	
เทียบยอม	มากินเข้า	โกชนั่งอันคนพอก	พะลีสั้น
ตามแต่	คนมอบให้	เขานั้นจิ้งกิน	
	ลำดับเท้า	กายลุนลายใหญ่	มาที่
ยามเมื่อ	กินเข้าน้ำ	เฮาเอ็นว่าเยอ	21.1
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	ขุนราชบุลม	
	ดาหาแนว	แจกคนฝูงนั้น	
	ซู่ซีให้	แบ่งเป็นสองหมู่	
หมู่หนึ่ง	ชื่อว่า เชื้อ	<u>ไท</u> เล้มลูกกลาง	
หมู่หนึ่งชื่อว่า	ไทรไว้	เป็นถันเลียนอยู่	
	เขาจ้อแจ้ง	จำไว้ซู่คน	
	หมู่ออกหน้า	ซู่สิ่งโลมงาม	
ดูอาจ	แปลงเป็นสาม	สิ่งไทเลียนไว้	

ชื่อว่า	ไทเลิงไว้	เป็นถิ่น เลียนอยู่	
	เขาจ้อแจ้ง	จำไว้แม่นคลอง	
<u>ไทล่อ</u>	<u>ให้ควงสาม</u>	จักสิ่งแท้ไท่นั้น	ชู้อัน
	แจกแย่งแล้ว	ลาว ถ้ำจิ้งสอน	
	ให้สืบสร้าง	เฮ็ดไฮ่นากิน	21.2
	ปูนแปลง เป็น	แผ่นดินพรพิษคำ	
ยังเล่า	บอกให้ชู้	หลายสิ่งสรรพการ	
อาจจัก	คัวงระนาถึง	แห่งคำมีแล้ว	
ก็จึ่ง	ปูนแปลงให้	หญิงชายสมคู่	กันนั้น
	มีลูกเต้า	เต็มย้าวอยู่ เสถียร	
เล่าบอก	ให้อุปฐากเลี้ยง	พ่อแม่ลุงตา	
	ย่ำแยงฝูง	แว่งนายลัวม้า	
แต่นั้น	เจียรระกาลพัน	ตานายพ่อแม่	
เลยเล่า	ลดชั่ว เมี้ยน	เมื่อฟ้าฟากสวรรค์	
นางเขื่องบอกเขา	ไปเลิกซากเมี้ยน	สูลิวดูดี	
ทั้งเล่า	เก็บดูกไว้	ล้างส่วยสิดี	
เล่าให้	แปลงศาลา	ก่อกวมมุงไว้	
ให้เขา	ไปส่งเข้า	ยาให้ขาดจักวัน	
ครันบ่	มีคนไปให้	แต่ภ่าหงายไว้	
	จึ่งเฮียกเอ็น	พ่อแม่มากิน	
ชื่อว่า	เป็นผีเฮือน	สืบมาเดี๋ยวนี้	22.1
	สูลิวให้	เฮียกว่า เป็นไท	
	มีโสมงาม	ชู้คนเลิงล้วน	
	มีพญาพร้อม	อันควรแควนมาก	
	ให้แต่ตั้ง	เขาไว้บ้ำรือ	
	ชู้ให้	เขาไปเป็นไพร่	
เหตุว่า	มีอุปฮ้าย	คำด้านสิ่งหนี	

ชื่อว่า	ข้ากำฮ้าย	อยู่อ่อนสูง	
บอกให้	เขาเอามือตอง	แบกกะบองมาให้	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	สอนฝูงพลไพร่	
เจ้าก็	จำจ้อถ้อย	ถนพ้าบอกมา	
	<u>ไทควางให้</u>	ทาควาง เป็นหมู่	
	<u>ไทแล้มให้</u>	ทาแล้มอย่าปน	
<u>ไทเลิง</u>	ให้พร่าพร้อม	กันอยู่เป็นมวล	
	<u>ไทวิทา</u>	หมู่ <u>ไทวิทอน</u>	
ถัดนั้น	<u>ไทล่อให้</u>	ทาลอสมสู่	
	ยาหล่าม้าง	คำเถ้าสั่งสอน	
กินขึ้น	ให้ส่งขึ้น	ต่อนใหญ่ท้อชา	
	สุกินปลา	ให้ส่งปลาพอฮ้อย	22.2
	เวนวางให้	พะลีผีแถน เขต	
แถนจึง	ขุนขุมให้	สุเจ้ามั่งมี	
	มือฮ้างให้	คะล่ำแก่ฝูงชาย	
	มือฮวายกำ	แก๊งแวน เพียน	
	เดือนเจียงให้	คะล่ำตีกตกาบ	
	เดือนยี่ให้	คะล่ำมือเต่าฮวาย	
	พันบาดพร้า	<u>ยาคอนพันหลัว</u>	
	ยาถือชวาน	ใหญ่ไปพันไม้	
ยาได้	ตักโต่งน้ำ	ตำสากเสียงดัง	
	นางหญิงยา	<u>ฮอนฮ้ำเอาเขา</u>	
ไฟผู้	คะล่ำตีได้	เป็นตีเถิงขนาด	
	พยาธิตับได้	คำไซ้กับมี	หันแล้ว
แม่นว่า	ทำการสร้าง	นาสวนเฮ็ดไซ้	
พิชโกช	เป็นหมากไม้	เหล็ลั่นอเนกนอง	
แต่นั้น	ขุนบุลมเจ้า	กษัตราตนประเสริฐ	23.1

	เสวยราชย์สร้าง	เมืองบ้านสูง เสีง
	เจ้าจิ้งดั่ง	เป็น <u>อาชญาจักร</u>
	สอน เสน่า	ใส่ไป เป็นถ้วน
เพื่อให้	อาสาเจ้า	ราชาภูวนาถ
บ่ให้	เคื่องบาทพื้น	จอม เจ้าพระยอด เมือง
ขุนศรี-	ธรรมราชให้	เป็นมิ่งแสน เมือง
ฮักษา	พลคนเค็ก	ไพร่ไททังข้า
	ขุนแสนให้	เป็นหมื่น <u>หลวงกลาง</u>
	ฮักษาฝูง	แขกคนมา เฝ้า
ขุนไท	ให้แต่งตั้ง	ถือไพร่แท่นนั้นขวา
ขุนที	ถือพลแพน	แท่นแทนกายซ้าย
<u>ขุนบาน</u>	ผู้สลาดผู้	ราชศาสตร์พิมพ์คสอง
ให้อยู่	ในราชวัง	<u>ตัดแต่ง</u> คำควรแล้ว
ขุนอุ่น	ให้แต่งตั้ง	ราชวัตรอยู่ภายหลัง
ตัดแต่ง	คลองคำผิด	ไพร่ไทขุนข้า
	พิจารณาแจ้ง	ตรงตราตัดแต่ง
บ่ให้	พิดหล่าม้าง	คูมั่งแมนคลอง
	ทุกคำเข้า	เฝ้าบาทบัวศรี
	คลองใดดี	แต่งแปลงต่าง เจ้า
เมื่อนั้นเจ้าจิ้ง	คิดฮ้ำฮู้	หาอ่อนทัง เจ็ด
ก็บ่	มีสาวสนม	ผู้เป็น เมียเค้า
เจ้าจิ้ง	มาเลือกเล่ม	ฝูงออกฮูซี
กิม	มีคนสม	ลูกคนพอ เสี้ยว
	พิวดำด้าน	เสมอวรรณกาทำ
ทังเล่า	ปากดำคั้น	เป็นหน้าอยากหัว
เจ้าจิ้ง	มาเลือกเล่ม	ฝูงไทฮูสิ้ว
<u>โสมไว</u>	มีพิวผาง	<u>เพศโพงามล้วน</u>

	เจ็ดนางได้	โสมพระองค์น้อยที่	
	งามชะล้าย	สาวฟ้า กิ่งกัน	
	อระทวยเนื้อ	คิ้วก่อง <u>องค์</u> สนิท	
	เกศาเขียว	แข่งนิลนางยิ้ม	
ยาม เมื่อ	เชือด ๆ <u>ซ้าย</u>	ไหลเหลือคคอยคน	เมื่อใด
บ่ทอน	เป็นสาธารณ์	เพศเสลาสิ้นวง	
	ผิวผางหน้า	งาม <u>ขอ</u> ชิด เชือด	
	<u>พิม</u> พาวควร	คู่สาวสวรรคฟ้า	
	สอง ๆ แก้ม	วรรณผิวใสส่อง	
เป็นที่	หลังล่าได้	ปานแก้วหน่วยดี	
ยาม เมื่อ	นารีแย้ม	<u>บัว</u> ระสีไหลเหลือค	
ควรแก่	เจ้าแก่นแก้ว	ชมน้องนาถ ธ แห่ง	
ผู้หนึ่งชื่อว่า	นางนาถเอื้อย	โสมสิ่งสาวสวรรค	
ให้แก่	ขุนลอม	ประกอบสองสมแก้ว	
ผู้หนึ่งชื่อว่า	นางแอดน้อย	งามยิ่งสาวสวรรค	
	ให้แก่บุตรดา	คนยี่เมืองชอน	
ผู้หนึ่งชื่อว่า	อรสะสร้อย	โสมสะอาดนางอก	
ให้แก่	จูงสงสม	แนบซอนชมแก้ว	
	นางอามสร้อย	โสมงาม <u>เสียว</u> หนึ่ง	
ให้แก่	ลูกพระเจ้า	กุมารน้อย <u>โสพง</u>	
	นางไอ่ให้	เป็นมิ่งจัวอิน	
	แพงมาศให้	บาท้าวลกกม	
ผู้หนึ่งชื่อว่า	นางลุนให้	เป็น เมีย เจ็ด เจ็อง	
	สองแจ่ม เจ้า	งามย่อยยั้ง เขียน	
ถัดนั้น	จิ่งแต่งตั้ง	อามาตย์มุนตี	
ให้แก่	เจ็ดกุมมาร	ลูกพระองค์มีน้อย	
ฝูงจัก	ควร เป็นข้อย	ทาสาหัตถบาท	

	ให้ เข้าอยู่ใกล้	ดิน เจ้าป่ารือ	
	ฝูงแก่นกล้า	ลือ เพศมณฑล	
ให้ถือ	พลคน เกิก	ป่ารือกายหน้า	
	ฝูงหมู่ เชื้อ	ผู้ฮึดคลอง เมือง	
ให้เขา	มาเอาการ	แต่งตนต่าง เจ้า	
ฝูงจ๊ก	เป็นไพร่น้อย	แหนแห่ภูบาล	ก็ตี
	บิดดาบัน	ชู้คนดง เฝียน	
ครั้นว่า	แจกให้พร้อม	ฝูงหมู่ เสนา	
ให้แก่	บุตรดาตน	ชู้คนบันแล้ว	
พระจึงให้	ฝูงขนาดกล้า	ผู้โยคยามตี	
มีทั้ง	กรรมะจรจับ	ริกแกมตีพร้อม	
	ตัวเค้าได้	เกษตรมหาอุตต์	
	ราศีสมสุทธ	ยิง เนาในฟ้า	
เจ้าจึง	ทันแก่นแก้ว	กุมมารน้อยหน่อ	
กับทั้ง	ลูกสะไภ้	มาพร้อมพรำกัน	
กับทั้ง	อามาตย์พร้อม	ฝูงหมู่ เสนา	
มาดา	มवलกันมา	ชู้คน <u>ทั้ง</u> ค้าย	
แต่นั้น	ชะพรั่งพร้อม	น้อยหน่อทั้ง เจ็ด	
	ขุนขุสินบ	พ่อคนประนมนิ้ว	
	เสนาพร้อม	บังคมขุนบาท	
พระก็	ชมชื่นด้าน	ดอมแท้ชู้คน	
บัดนี้ เขาจ๊ก	แปลง เมืองให้	ยูขวาง เสีงสูง	
	เจ็ดอ่อนน้อย	เสวยสร้างสี่บ เมือง	
โดยตั้ง	พระท้อเจ้า	ฟ้าคืนแถบหลวง	
	มีคำสอน	สั่ง เขามาสร้าง	
เขาจ๊ก	อุปถิ เชกแก้ว	เป็นยอดชุมพู	
เมื่อนั้น	เสนาฟัง	ชู้คนประนมนิ้ว	

เจ้าก็	เอาน้ำแก้ว	มาใส่ไต่คำ	
	เอากุมमार	ชુંคนมาใกล้	
กับทั้ง	ลูกสะใภ้	นางนาถ เจ็ดสาว	
	เอามามวล	ชુંนางคอมท้าว	
เจ้าจึง	ทวยเอาน้ำ	คันทิช้อย โขติ	
หตใส่	มือแจ่มเจ้า	บาท้าวชુંตน	
	พระจึงให้	โอวาทคำสอน	
เหมือนตั้ง	อินทร์โอยพร	แก่รัสสีปางนั้น	
ฟังเยอ	บุตรราชแก้ว	นามะหน่อทั้ง เจ็ด	
พ่อจ๊ก	วางเมืองขุน	แจกไปเป็นเจ้า	
ยามพ่อ	ลงมาสร้าง	ชุมพูทียุเทศ	เฮานี้
ถนก็	สอนสั่งไว้	ยามนั้นบอกมา	
พ่อจ๊ก	ให้ลูกแก้ว	ไปขุนยูแต่ง	
	เป็นเอกท้าว	ทงสร้างสืบเมือง	พ่อแล้ว
ยามใด	สุเจ้าได้	เป็นพญาเสวยราชย์	เมืองนั้น
จงให้	ใจแผ่กว้าง	หอมข้าไพร่พล	
ยาได้	ทำบายฮ้าย	โกรธาแสงเคียด	
	เบียดไพร่น้อย	เขาเจ้าบ่ออุดู	
อันหนึ่งยาได้	ทำใจสิ้น	เอายาวเยื่อนโผด	
	เมืองจิ้งกว้าง	ยาได้ส่วยไฮ	
ยาได้	ตีผู้ผู้	โสพายคลองธรรม	นั้นเนอ
	ขันตือด	โทษเขาขุนข้า	
ยาได้	อ้านายกล้า	ชาท่านจับทนาย	นั้นเนอ
ยาได้	ตามใจตน	ฮาวก็ทำคลองฮ้าย	
ให้ค้อย	คิดถี่แท้	หาโทษคุณไฉ	
จึงก็	ทำตามกรรม	เมื่อพิจารณาแจ้ง	
อันหนึ่งให้ค้อย	ฮักหนุ่มหน้า	ฝูงหมู่สาวสนม	

	ใจไมตรี	แก่เขาผู้นั้น	
แม่นว่า	หญิงไพร่น้อย	ลูกแห่งชาวเมือง	กิติ
ยาได้	มีใจเบียด	เบียดหญิงใจน้อย	
อันว่า	เป็นหญิงนี้	มีใจอันอ่อน	
	เขาย่อมย้าน	กลัวเจ้าแผ่นดิน	
อันนี้	บิดดาเจ้า	แถบหลวงฟ้าคืน	
	สอนพ่อไว้	ยามนั้นเมื่อกลาง	
อันว่า	ปรีดิ์กับปรีดิ์	มีหญิงเป็นก่อน	
ก็จึง	แผ่อกได้	หลายคือตีมถม	
อันว่า	พระกษัตริ์เจ้า	องค์ใดมาเบียด	หญิงนั้น
อายุ	กับหมั้น	เมืองบัวหม่นหมอง	
ทั้งเยอ	ราชบุตรเจ้า	ทั้งหลายจำจื่อ	เอาท่อน
แถบหาก	สั่งพ่อไว้	สันนี้เที่ยงจริง	พ่อแล้ว
ครันว่า	ไปอยู่สร้าง	เสวยราชย์เมืองใด	กิติ
	จำคำสอน	พ่อตนเอาไว้	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	ขุนบุลลมหาราช	
พระก็เอาเครือ	เขากาดให้	แปลงด่างคาดแพน	
	สามงาไว้	เป็นยอดทางกลาง	
ให้แก่	ฝูงกุมมาร	ชุดนตงเสียด	
แล้วเล่า	บันเมืองให้	ฝูงราชบุตรา	
	ของมุงคูล	แต่แถบประสงค์ให้	
	อันว่าขุนแก้ว	ขุนนามน้อยหน่อ	
พระพ่อ	ให้หน่วยช้อง	ดวงกล้าแม่สื่อ	
กับทั้ง	หอกคันคำพร้อม	ดวงดีถึงขนาด	
ให้แก่	เจ้ายี่น้อย	ผาล้านลูกคน	
อันว่า	จูสงแก้ว	กุมมารแมนหล่อ	
พระพ่อ	ให้ <u>เกียบแก้ว</u>	แสงเหลื่อมแก้วา	

อันว่า	<u>หน้าใส่น้อง</u>	ชื่อว่าสวนแพน	
	ให้โสพง	พระลูก <u>คิง</u> คนแก้ว	
	<u>หมักหม่นหน้า</u>	จ้าวอินบุตรราช	
	<u>เอาปลายไซ</u>	ตามคำมวลให้	
	ตาม <u>เถื่อนกล้า</u>	อันประ เสรริฐฝักหวาย	
ให้แก่	กุมमारพระ	ลูกกุดน่อง	
อันว่า	สาวกอนจ้าว	ดวงดี เถิงขนาด	
	ให้เจ็ดเจืองเจ้า	กุมमारน้อยหน่อ เมือง	
ยังเล่า	งาสารข้าง	มุงคูล <u>เกี่ยวกอด</u>	
	ตายถอดไว้	พญาเจ้าแบ่งบัน	
	ของยอดให้	ฟ้าคืนแทนหลวง	
พระก็	ตัดงาของ	สี่ขุนบันให้	
	ท่อนกกให้	ขุนลตคนที่	
	จูสงเจ้า	คนน่องท่อนกลาง	
	ท่อนสามให้	จ้าวอินเจ้าอ่อน	
	เจ็ดเจืองเจ้า	บันให้ท่อนปลาย	
อันว่า	ราชบุตรเจ้า	กษัตราทังสี่	พระองค์นี้
	เป็นหน่อเชื้อ	นามไท้แม่เดียว	
เป็นลูก	เทวีแก้ว	ยมมะพาลาคนที่	28.2
	ผิวผ่องหน้า	งามย่อยยั้ง เขียน	
ยังเล่า	ลูกแก่นแก้ว	นางนาถอกแดง	
	สามพระองค์เป็น	แม่เดียวปานแค้น	
ก็จึง	เอางาข้าง	แปลง เป็นสามท่อน	
	กกเหลือแล้ว	บายให้ยี่เมือง	
	โสพงเจ้า	เอาท่อนทันกลาง	
	ลกกม้อเอา	ท่อนปลายบันให้	
ถัดนั้น เจ้าจึง	เอาหน่วยแก้ว	อัน <u>ขอด</u> โสงคำ	

	เมือง ๆ ไส	ส่องเงางามแจ้ง
	<u>ปัทมราค</u> เหลื่อม	ให้แก่ขุนลอ
หน่วยนี้	ไอยะกาถน	บุ๋นมาให้
หน่วยหนึ่งชื่อว่า	<u>พิฑูรย์</u> เหลื่อม	แสงสิ่งดาวัน
	บันกุมมาร	ยี่เมืองผาส้าน
หน่วยหนึ่งชื่อว่า	<u>มุกดา</u> เหลื่อม	พิวเงินเสียงหล่อ
	พญานาคไค้	มาให้ส่วยถน
	ไว้แก่เจ้า	นามะหน่อจูง
	ของแพงพระ	พ่อเวนวางให้
หน่วยหนึ่งชื่อว่า	<u>เพชรตลอด</u> เหลื่อม	พิวห้องบาดาล
	<u>อิสุน</u> แยก	บ่คอยดูไค้
ให้แก่	โสพงเจ้า	มหานามน้อยหน่อ
	พระพ่อให้	บาท้าวขึ้นบาน
หน่วยหนึ่งชื่อว่า	มหานิลเพียง	พระแซไซใสส่อง
	ถนลูปไค้	โลมนี้่วส่งมา
	ให้แก่เจ้า	จัวอินโสมสะอาด
	แพงคอพระ	ขึ้นชม <u>เหมือนหน้า</u>
อันว่า	บัพพาแก้ว	วรรณใสแสงส่อง
	งามชวดไว้	บาท้าวลกภม
	มุกคำแก้ว	แสงใสสุทธะยั้ง
	แก้วแต่ฟ้า	ตนเจ้าบุ๋นถน
	ธรรมยำให้	โสมงามเจ็ดเจือง
	งามเลิศล้ำ	ควรท้าวส่วนสม
	<u>สย</u> ใส่นิ้ว	เจ็ดเจืองวันทา
	บุญเอื้องพระ	ขึ้นบานคอมแก้ว
ครันว่า	บันชองแล้ว	บรบรรณทุกสิ่ง
เจ้าจิ้ง	สั่งสอนลูกสะไภ้	นางน้อยชู้คน
พังเยอ	ลูกสะไภ้	นางนาถทั้งเจ็ด

29.1

29.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยาได้	ทำการ <u>ทัก</u>	ใส่ตัวอันฮ้าย	
ครั้นว่า	พระปลุกให้	เป็นราช เทวี	เมื่อใด
ให้ค่อย	มีใจหวาน	แก่สาวสนมน้อย	
	พระอาถิติไว้	เป็น <u>จารย์</u> สอนสั่ง	
ยาได้	กรายคำสอน	พระบาทองค์ เป็น เจ้า	
ยาม เมื่อ	ตื่นแต่เช้า	ชอบก่อนภูมิ	
	บัวระบัดคล้อง	แต่งแปลงมุนแล้ว	
พระหาก	ทวยเข้าน้ำ	โภชนอาหาร	เมื่อใด
	นางแหงภู	จึงกินลุน เจ้า	
เหตุว่า	บุญเฮืองเจ้า	เป็นสูงศักดิ์ใหญ่	
	ยาโอดอ้าง	สะทาวแน่นสิ้นคลอง	พ่อเนอ
อันว่า	คำกินเจ้า	วางไปทานนแจก	30.1
ยาได้	อำถืไว้	คนแท้ผู้เดียว	
อันว่า	ฝูงนางน้อย	เนาโงงหลายหมื่น	ก็ตี
ก็ต่อ	ตั้งต่อผู้	แพงล้านแก่นสาร	
ยาได้	มีคำเลี้ยว	แปลงใจอันชื้อ	
	ฮักให้ล้วน	ชู้คนแท้จึงทุม	
อันหนึ่ง	ยาได้คร้าน	คำทูกทอไหม	นั้น เนอ
	ใจไมตรี	ไพร่ไททั้งค่าย	
ยาได้	ฟังคำเว้า	ฝูงคน <u>สืบส่อ</u>	นั้น เนอ
	ถามถืแท้	ควรให้สั่งสอน	
ยาได้	แพ ๗ ค้าน	จาสนเชิงคำ	นั้น เนอ
	พระบาทฆ่า	เสียแท้บ้านาน	
อันหนึ่ง	ข้อยช่วงไซ้	หัตถบาทบัวระบัด	
ให้ค่อย	ปราณีผาย	โผดเขาฝูงไธ้	
เขาต่อ	อาศัยย่อน	สมภารทุกสิ่ง	
	ผืนผ้าเสื่อ	เข้าไธ้ให้ทาน	

อันหนึ่ง	คำระหัสคืบ	ในโองพระราช	
ยาได้	เอาออกค้ำ	ไปเว้านอกโอง	
อันหนึ่ง	ความนอกคืบ	ควรถือใผตาย	30.2
ยาได้	เอามาโสม	ฮอดคนพระ เป็น เจ้า	
อันหนึ่ง	สมบัติ เจ้า	ของแพงจำจื่อ	
ครั้นว่า	พระบาท <u>เดื่อง</u>	เอาได้ เทียรพลัน	
อันหนึ่ง	<u>จิดจา</u> ถ้อย	ควรหลิงดูก่อน	
บ่ควร	ทูนบาทเจ้า	ยาฟ้าวกกล่าวถกลง	
	ควรในแล้ว	ในอาชญาครัส	กิติ
	ความท่านไผ	บ่ทอนควรทูน เจ้า	
อันหนึ่ง	ให้เลือกไว้	ฝูงหมู่มีพญา	
	กัลยามีศรี	ใหนางนำไว้	
ทั้ง เล่า	ใจแผ่กว้าง	สร้างแห่งคลองศีล	
	มีใจบุญ	เคี้ยมคมแควนฐู	
	ควรแต่งไว้	เป็นแม่สาวสนม	
	จักรกระทำไค	ฮือ ยินเขาเจ้า	
ยาได้	มีใจเลี้ยว	โลกาลักโลก	
	<u>เสงสี</u> เถ่า	ฝูงนั้นจึงกระทำ	31.1
อันว่า	ฝูงนางเถ่า	มาดว่าชอบ	คลองนั้น
	โกยบ่ต้อง	สุขย่อนบาทค่า	
อันหนึ่ง	องคะแก้ว	ฝูงราช เทวี	
บ่มี	ประการ เจียม	ชู้อันสันนี้	
อันหนึ่งยาได้	ทำการฮ้าย	ปาณาติบาต	
แม่นว่า	จำท่านฆ่า	สันนั้นกิบ่ควร	
อันหนึ่ง	สมบัติ เจ้า	เงินคำผ้าผ่อน	กิติ
ยาได้	ลักโลกเลี้ยว	เอาไว้บ่ควร	
แม่นว่า	ทศราชสัน	ของฝากมาถวาย	กิติ 31.1

ยามิ	ใจโลภา	โลกอำเอาไว้		
บ่ท้อ	สมบัติเจ้า	ราชาภูวนาถ		
แม่นว่า	ของผู้อื่นแท้	ก็ยาได้ลัก เอา		
อันหนึ่งยาได้	ลักหลืนซู้	คดจากจอมหัว	นั้น เนอ	31.2
แม่นว่า	ฝืนกลางคืน	ก็บ่ยินดีตอมคั่ง		
อันหนึ่ง	ยาล่ายเสี้ยว	คดจากราชา		
	ความใดมี	ก็ว่ามีจริงแท้		
ยาได้	<u>จงวองตัน</u>	<u>คำสลับลิ้นแ่ง</u>	นั้น เนอ	
	เจ้าบ่เสี้ยง	ตัวน้อยหม่นหมอง		
อันหนึ่งยาได้	กินน้ำเหล้า	สุราการถ้อย		
เกรงท้อ	ต้องโทษฮ้าย	ตายซ้ำซากดาว		
มันยอม	เสียคำฐี	จิบหาย ถึงถ้อย		
จักได้	เห็นต่อหน้า	จริงแท้ท่านหยัน		
อันหนึ่ง	ถึงระดูฟ้า	ฝนมาบีใหม่		
ควรถี	เดินไพรน้อย	ก็ทำสร้างไธนา		
อันหนึ่ง	ถึงยามหลืน	มโหฬารขมขื่น	ก็ดี	
	เดินไพรน้อย	เขาได้ชื่นชม		
แม่นว่า	ทำบุญสร้าง	การศีลทานแจก	ก็ดี	
	เดินไพรน้อย	ทานพร้อมหมู่คน		
บุญจึง	ผายแผ่กว้าง	เท้าสอดมหาพรหม		32.1
ยูท่าง	เอาสมภาร	แก้ตนกายหน้า		
แม่นว่า	สุดชีวิต	เป็นยอดขุมพู		
	ยุสบายบาน	สูง เสีง เมื่อหน้า		
เหตุว่า	ไอยะโก เจ้า	ถนหลวงฟ้าคืน		
	ปู่อ่อนน้อย	สูเจ้าสั่งมา		
ยังจัก	มีศัพท์บุญ เจ้า	ลงมาผายโผด		
	ทูปที่นี่	เมื่อหน้า เที่ยงจริง		

พ่อจึง	สอนสั่งให้	ตามฮิตคลองธรรม	
เพื่อให้	เป็นบุญคุณ	แก่คน เมื่อหน้า	
ใฝ่ผู้	บวระบัตินได้	ครองธรรมฝูงกล่าว	มานี้
แม่นยำ	เมื่อเกิดกำ	เมืองฟ้าฟากสวรรค์	
	สุขยิ่ง เหี้ยม	ในโลกรทั้งสาม	32.1
	นীরพานพอง	เขตยืนยาวกว้าง	
เมื่อนั้น	พระบาท เจ้า	ธิดาช เรือง โส	
เจ้าจึง	วางมือเสีย	จากไตคำหัน	
แต่นั้น	ชะงูพร้อม	ฝูงหมู่ เสนา	32.2
	มีใจชม	ขึ้นบานคอม เจ้า	
ก็จึง	ให้หน่อน้อย	<u>ขึ้นสู่หอสรอง</u>	
	คันทีหุด	หลังลงรินแก้ว	
	ทต ๆ น้ำ	คันทีไหลหลัง	
	ชะพรั่งพร้อม	ฝูงสู้อกล่าวพร	
เมื่อนั้น	พระบาท เจ้า	ทั้งราชมาดา	
บอกแก่	ขุนมา เขียน	<u>หลาบคำปลงให้</u>	
	<u>อัน เมืองขอบ</u>	<u>หอแดหนองแส</u>	
ให้แก่	โสมพาวพระ	ยี่ เมืองพาล้าน	
อันว่า	ผู้ผ่านท้าว	นามะหน่อสูง	
ให้ไป	กิน เมืองแก้ว	โยชนัยาวกายพัน	
อันว่า	<u>ปอยทลอยหน้า</u>	น้อยอ่อน ไสพง	
ให้ไป	กิน <u>เมืองยวน</u>	อยู่ เสวย เป็น เจ้า	
อันว่า	จัวอินน้อย	พระราชบุตรา	
	พระให้กินเมือง	<u>ยทธิยา</u> ฝ่าย ได้	
อันว่า	บวระพากำ	เมืองพวนวันออก	กายพัน 33.1
ให้แก่	เจ็ดเจื่องเจ้า	ไปสร้างสืบ เมือง	
อันว่า	ลกกมแก้ว	กุมमारแมนหล่อ	

	คำเกิดไว้	บาท้าวอยู่ เสวย	
	ราชาเจ้า	ขุนมูลมองค์ประ เสดริฐ	
	ปลุกลูกแก้ว	เป็น เจ้าแผ่นดิน	
พระก็	ตามคำเจ้า	ถนหลวงฟ้าคืน	
	โดยบาทไท้	บมีให้หล่าคำ	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	ซ้ำ เล่าสั่งสอน	
ฟัง เยอ	กุมमारพระ	จ้อจำ เอาไว้	
อันว่า	เป็นคนนี้	จำศีลยาประมาท	
	บุญส่งให้	สูเจ้าจึงงาม	
	จำศีลให้	บรสูทธิ เสมอแวน	
	พญาก็จึงกว้าง	ขวางแท้ เพื่อศีล	
อันว่า	ศีลทานนี้	นำตัวทุก เมื่อ	
	เมื่อ เกิดกำ	เมืองฟ้าก็ เพื่อทาน	นั้นแล้ว
ฟัง เยอ	เจ้าหน่อแก้ว	อัน เกิดกับอก	พ่อ เฮย
	คลองราชา	จ้อจำ เอาไว้	
อันว่า	สมบัตินี้	ปูน เป็น เจ็ดส่วน	
	ส่วนหนึ่งไว้	เยี่ยแก้วแห่งตน	
เพื่อให้	เป็นประโยชน์ไว้	การราชบุรี	
หลอนว่า	มีโภยภัย	เกิด เป็นภายหน้า	
	ส่วนหนึ่งไว้	บระ โภคกับตน	
ยาให้	เป็นสาธารณ์	ท่านลือทั้งค้าย	
ส่วนหนึ่ง	แจกแบ่งให้	นางนาถสาวสนม	
ให้ เขา	มีคำสุข	เพ็งบุญบาท้าว	
กับทั้ง	ฝูงช้อยข้า	ใช้ช่วงคืนมือ	
	ราชทานปลง	แก่ เขาตามถ้าน	34.1
ส่วนหนึ่ง	ทานทอดให้	สัง ไชตนประ เสดริฐ	
สืบ	มีตั้งนั้น	ควรให้ แก่รัสสี	
ครันบ่	มีรัสสีแท้	ผู้มีบุญอันมาก	ก็ดี

ศีลห้า	เป็นที่จ้ง	ควร เจ้าให้ทาน		
อันหนึ่ง	ควรแจกให้	อามาตย์ เสนา		
	ใจอาสา	แก้คนต่าง เจ้า		
	ส่วนหนึ่งไว้	ตอบแขกทูตา		
เพื่อให้	เป็นราชทานฝูง	ต่าง เมืองมา เผ่า		
ครั้นว่า	มาถวายท้าว	ราชาภูวนาถ		
	คุณเครื่องให้	สมแท้แก่ เขา		
	ส่วนหนึ่งไว้	ทานแก่คนขอ		
	ฝูงขี้ใจ	ให้ เขาสุขย่อน		
หากจัก	นำตนข้าม	สงสารสุดยอด		
	ถึงที่แล้ว	นิรพานพ้นฟากสวรรค์		
ครั้นว่า	เขาพอเมียน	มรณตายไป	เมื่อใด	34.2
	บุตรดาเป็น	พ่อ เดียวกันแท้		
ให้มี	ใจแผ่กว้าง	ผายแผ่หากัน	นั้น เหนอ	
ให้ค่อย	ตกแต่งบ้าน	เมืองให้สูง เหยียด	พ่อ เหนอ	
พ่อจัก	อัธริฐานไว้	ตามคลอง เส็ง เสี่ยง		
	ลูกแก่นแก้ว	กุมมารถน้อยชู้คน		
บุญไฟ	มีหลายแท้	สมภาร เพิ่งมาก		
	หากจักได้	เมืองกว้างที่ขวาง	แท้แล้ว	
ครั้นว่า	บุญไฟน้อย	สมภารไปแก่	สันนั้น	
หากจักได้	เมืองแคบน้อย	ตามถั่วแห่งบุญ	นั้นแล้ว	
พ่อก็	ปูนเมืองให้	กุมมารถยูแต่ง		
ตามแต่	<u>โสมภารไฟ</u>	ว่าเอา เมืองนั้น		
	อยู่ชอบแท้	ยาได้ข่ม เทงกัน	นั้น เหนอ	
	เมืองไฟไว้	เมืองมันยาหล่า		35.1
	ตามฮีต ถ้ำ	บุญฮามตั้งแต่หลัง		
	เมืองพี่ให้	เป็นใหญ่ โสมศักดิ์		

ยาได้	พาไลหลาย	ยาดชิง เมืองน้อง		
เวรจัก	ถึงตอหน้า	วินาศ <u>จับ</u> หาย		
เยียวจัก	เสีย <u>ไซ</u> ตัว	เมื่อลุนอายุหน้า		
เมืองน้อง	ให้อยู่สร้าง	เสวยราชย์ทรงธรรม		
ให้หมั้น	มีคำแหง	ข่าวสาร ถึงอาย		
ไพร่พี่	ตกเมืองน้อง	ยาเอาให้ส่ง		
ไพร่น้อง	ตก <u>ข่ง</u> อาย	<u>คืน</u> ให้แก่กัน		
แม่นยำ	ฝูงไพร่น้อย	ข้อยไพร่เมืองไพ	ภักดี	
บ่ควร	ชันอาสา	ต่างเมืองมาอ้าง		
เมืองไพ	หากโคกฮ้าย	ให้ช้อยกันปอง	ชอบคาย	
ยาได้	<u>ไล</u> กันเสีย	โอดปุนไม้ชำ		
ยาได้	เว้าแพถ้อย	คำแพกพวนพิด	นั้น เเนอ	35.2
ยาได้	หมายเทคร้ว	ยาดชิง เมืองบ้าน		
แม่นยำ	แตกตีนนั้น	ให้ค้อยบรธา		
ยาได้	ฟังคำเขา	ไพร่เมืองมาไหว		
อันหนึ่งยาได้	โลภาทัน	ตั้ง <u>เอางาง</u> วด	กัน เเนอ	
ยาได้	อ้างดาบกล้า	<u>เลว</u> ฆ่าข่มเหง		
ลูกให้	สืบลูกไว้	เมื่อ <u>เช่น</u> หลาน เหลน		
	ลำดับ ถึง	ฮอด <u>กราย</u> เมื่อหน้า		
	ให้ประกอบด้วย	คลองราชไมตรี		
ให้เห็น	คำแหงฮัก	ก็ยาไลสิม เชื้อ		
	ตราบต่อเท้า	ถึง เขตมทากับบี		
โศทาก	ตามคำเฮา	พ้อสอนสันนี้		
อันว่า	ลูกแก่นแก้ว	เมื่อ <u>เช่น</u> หลาน เหลน		
	หลานสืบหลาน	ฮอด <u>กราย</u> ปานช้อย		
จ่งให้	ยีนยาวหมั้น	เสวย เมืองยูแต่ง		36.1
ฮ้อย เอ็ด	เมือง เอกท้าว	มาน้อยส่วนไซ		

ใผผู้	โลภาทัน	ตัดหามักมาก		
	จำท่านให้	มาน้อมส่วยคน		
ยังเล่า	เพลาด้วย	โวหาร เต็งข่ม	เอานั้น	
ก็ให้	ตายจาก หน้า	มรณ เมี้ยนมอดจม		
อันหนึ่งยากอ	ทำการฮ้าย	ยอพลดกท่ง		
เมื่อใด	ฮับ <u>หุ</u> ซ้าง	ชนข่ายาด เลว		
ให้ท่าน	ถึงที่ฮ้าย	วินาศจิบหาย	ดั่งนี้	
	มีเดือนมัน	อย่าให้ยีนยาวหมั้น		
แม่นว่า	มันปลุกไม้	อย่าให้ <u>บ่ง</u> เม็นใบ		
	คำตาย ถึง	เที่ยวทันจน ไกล		
แม่นว่า	มันแทงหน้า	เมือนน ให้ฟ้าผ่า	มัน เนอ	
แม่นว่า	ไปอย่าให้	เสือ เคี้ยวคาบกิน		
ครั้นว่า	ไปทางน้ำ	ชลที.เที่ยวท่อง	ก็ดี	36.2
ก็จึง	ให้เงือกฆ่า	มันแท้ เทียงจริง		
	ขายหมื่นชั้น	ถึง <u>ช้วย</u> ฮี้		
	มีเดือนมัน	ยาให้ยีนยาวกว้าง		
แม่นว่า	มีของค้า	เต็มชะ เกาขึ้นศอก	ก็ดี	
ให้มัน	<u>ตกต่ำ</u> คล้อย	เสียซ้ำซ้ำววาย		
ใผผู้	ยังชมด้วย	ลวง โลภะตัดหา		
	กรายคำสอน	ที่พระองค์มันให้		
	ตราบต่อเท้า	ถึง เช่นหลาน เหลน		
	เลยไป ถึง	ก่อน <u>กราย</u> เมื่อน้ำ		
ขอให้	วินาศฮ้าย	คลองถ้อย ถึงตัน		
ให้มัน	คับคร้ว เขื่อน	ลูก เมี้ยนมันซ้ำ		
อันหนึ่ง	โภพยาธิฮ้าย	<u>ปากบาด</u> ยาดี		
ให้มัน	ยอม เป็นผี	ทำ <u>คิง</u> เป็น เขื่อน		
	โภภัยฮ้าย	ลิปประการ ถึงถึก	มัน เนอ	37.1

	ให้ทุกขีไธ	ถือกระ เบื้องคว่าขอ	
	ทำอันใดแท้	ยาให้ เป็นจกสิ่ง	
	ดับชัวช้ำ	เสียแท้ เทียงจริง	
แม่นว่า	ตายไปแท้	ตกอะวีจิจมอยู่	
พระเจ้า	เกิดมากลัน	ก็อย่าให้ <u>ผ่อ</u> เห็น	
	พอบอกให้	จำจื่อคำสอน	
	ราชา <u>ปลด</u>	โทษความทูน เจ้า	
เมื่อนั้น	เจ็ดแจ่ม เจ้า	<u>แปะ</u> ใส่ <u>จอมหัว</u>	
	ฟังคำสอน	จื่อ เอาจำไว้	
เมื่อนั้น	ขุนบุญม เจ้า	ลือ เกียรติกิงโลก	
	ยังอยู่ <u>น</u> ร้าง	เมืองบ้านม่นาน	
พระก็	มรณาต เมี้ยน	ลดชัว เมื่อพรทม	
	ไปตามกรรม	แห่งคนกายฟ้า	
กับทั้ง	สองศรีเจ้า	นางนาถ เทวี	
<u>ก็</u> ลวด	มรณาไป	ชู่คนหมด เลี้ยง	
เมื่อนั้น	ราชบุตร เจ้า	ทั้ง เจ็ดองค์ <u>ประ เสรริฐ</u>	37.2
	<u>เลิก</u> ซากเมี้ยน	กษัตริย์เจ้าชู่ตน	
บัดนี้	พระกษัตริย์เจ้า	ทั้งสามพ่อแม่	
	เมื่อ <u>สู่</u> ฟ้า	นครแก้วที่สถาน	
บัดนี้	เฮาจักให้	<u>มะ</u> โนวันอันชอบ	ก่อนแล้ว
ก็ถ้า	ไปอยู่สร้าง	เมืองบ้านแห่งเฮา	ชอบแล้ว
โดยตั้ง	พระพ่อให้	ทานแก่ฝูงเฮา	
	เมืองใหม่	ค้อยทำเพียรสร้าง	
<u>ท</u> ่อว่า	ให้ <u>ประ</u> กอบด้วย	คลองราชไมตรี	
	มีบรรณการสาร	ข้าว เมือง เทียวใช้	
	ตามคลอง <u>เชื้อ</u>	<u>ประ</u> เวณียาขาด	
โดยตั้ง	พระพ่อเจ้า	<u>สะ</u> บถน้ำแก่เฮา	

ครั้นให้	บัญญัติแล้ว	บรรบารวณทุกสิ่ง	
	พระพี่น้อง	จาต๋านต๋อกัน	38 . 1
แต่นั้น	ขุนลออ้าย	เมืองชวา เอ็นสั่ง	
	ฝูงหนุ่ม หน้า	นาม เชื้อขู่คน	
อยู่ดีเยอ	แถวเถื่อนไม้	บ้านเก่าบูลม	ภูเขย
	จักเจียรระกาลไป	ห่างไกลกันแล้ว	
	ไปสมสร้าง	สมการ เห่งโกชน	กายพัน
ที่ฟ้า	ไปผ่านพื้น	นครกว้างที่ชวา	ก่อนแล้ว
เมื่อนั้น	ยี่ผาล้าน	เอ็นสั่งชาวเมือง	
	ทังเสนา	ที่เฮาแสงเต้า	
อยู่ดีเยอ	นาที่น้อย	แถบหลวงลงปลูก	ภูเขย
เยี่ยมจัก	เจียรระจากเจ้า	จอมช้อยพรากไป	ก่อนแล้ว
	จักเดินค้าย	ฝันแสงสมเพื่อน	กายพัน
	ไปสร้างบ้าน	<u>เมืองท้อที่ปะโค</u>	ก่อนแล้ว
ถัดนั้น	จูงงเจ้า	จอมเมืองจักจาก	38 . 2
	เอ็นสั่งบ้าน	ทังช้อยไพร่พล	
อยู่ดีเยอ	เมืองมิ่งบ้าน	บุรีใหญ่เสียงสมย์	ช้อยเขย
จักจาก	ไปบุรี	อยู่เสวยเมืองบ้าน	
	องค์อาจขึ้น	ปรางคังามแก้วโกฏ	
	แทนแท้เจ้า	ไปพร้อมปืนบัว	
ถัดนั้น	<u>ไสพงเจ้า</u>	จอมเมืองจักจาก	ไปแล้ว
	เอ็นสั่งน้ำ	ปุงเต้าอยู่ดี	แต่เนอ
อยู่ดีเยอ	หน่วยใหญ่หน้า	ปุงหลวงจักจาก	ก่อนแล้ว
เยี่ยมจัก	ไป <u>เมืองยวน</u>	อยู่เสวยสมสร้าง	
	โดยก่อนกำ	หงสา เชียงใหม่	จริงแล้ว
	บุญมากได้	เสวยสร้างสืบเมือง	
ถัดนั้น	จัวอินเจ้า	เอ็นสั่งชาวเมือง	
	ทังเสนา	ไพร่พลจอมเจ้า	

อยู่ที่เยอ	พระพ่อเจ้า	ขุนบุญมคนประเสริฐ	ภู เเฮย	39.1
ลูกก็	เป็นวงศ์	อยู่เสวย เมืองบ้าน		
จักได้	เมื่อสมสร้าง	คราวไกลกงประเทศ	ก่อนแล้ว	
	ไปอยู่สร้าง	เมืองบ้าน <u>ยทธิยา</u>		
ถัดนั้น	ลกมเจ้า	เชียงคม เจียรระจาก		
	เอ็นสั่ง หน้า	นาม เชื้อชู้คน		
อยู่ที่เยอ	ฝูงชาติเชื้อ	น้องแม่ชาวแกน	ช้อย เเฮย	
ลูกไป	คำเกิดหุ่น	ยุสร้างสืบ เมือง	ก่อนแล้ว	
แต่นั้น	เจ็ดเจืองเจ้า	เอ็นสั่งชาว เมือง		
	ทั้งแนวนาม	เผ่าพันธุ์หงศ์เชื้อ		
อยู่ที่เยอ	เจ้าพี่น้อง	ทั้งหลายฝูงไพร่	เฮียม เเฮย	
เฮียมจัก	ไปสืบสร้าง	กายพัน เพื่อนพล	ก่อนแล้ว	
อันหนึ่งยาได้	ปละไปโลไว้	เมืองบ้านแห่งหวน	แต่ เเนอ	39.2
เมื่อนั้น	ชาวเมืองพร้อม	มาถวาย เสียงสนั่น		
	เจ็ดแจ่มเจ้า	ฟังแจ่งชู้คน		
ไปดีเยอ	พระพี่น้อง	จอมข่มมทั้ง เจ็ด	ช้อย เเฮย	
ขอให้	มีสมภาร	แผ่ <u>เขาคอมกว้าง</u>		
	เกิดเป็นท้าว	ขุนนายในโล		
	ลือท้าวเท้า	นครกว้างข่ม เขา		
แต่นั้น	<u>พะหลิงหน้า</u>	น้อยอ่อนทั้ง เจ็ด		
	วอย ๆ ลูก	พรากันไปหน้า		
	เสนาข้า	ตามคนภูวนาถ		
ชู้คน	ชู้หากดิน	เดินฝ้ายต่างสถาน	แลนอ	
	เสด็จชอดค้าว	เมืองใหญ่ยุบุน		
	เป็นราชา	แต่ง เมือง เป็นเจ้า		
ครันว่า	เจ็ดแจ่มเจ้า	ไปชอด เมืองใด	ก็ดี	
ก็จึง	ถือ เดือน เจียง	มี้อมาสนนี้		

อันว่า	ขุนลอเจ้า	ไปสอด เมืองชวา	ก็ตี	40.1
เลยเล่า	ถือ เดือนเจียง	แต่ เดือนถึงนั้น		
ยี่ผลล้าน	ไปสอดหอ	วอแต่หนองแส	ก็ตี	
ก็ลวดี	ถึง เดือนเจียง	มือ เดือนอันนั้น		
แม่นยำ	จูงสงเจ้า	ไปสอดพะกัณหวาง	ก็ตี	
ก็เล่า	ถือ เดือนเจียง	เมื่อพระองค์เสด็จเข้า		
	ไสพงเจ้า	ไปสอด เมืองยวน	ก็ตี	
เจ้าก็	ถือ เดือนเจียง	สอดเมือง เดือนนั้น		
จัวอินเจ้า	ไปสอดห้อง	ศรีอโยธยาหลวง	ก็ตี	
พระก็	ถือ เดือนเจียง	เมื่อ เดือนถึงนั้น		
	เจ็ดเจืองเจ้า	ไปสอด เมืองพวน	ก็ตี	
	เดือนเจียงถือ	มือพระองค์เสด็จเข้า		
อันว่า	ลกกมแก้ว	ไปสอด เมืองคำเกิด	ก็ตี	
	ไปสอดแล้ว	เดือนนั้นว่าจिय่ง		40.1
	พระจำกลอนตัน	เดือนเจียงถือต่าง	กันตาย	
คำพระ	เจ้าแผ่นดิน	สอนไว้สืบมา		
อันว่า	กระษัตริย์เจ้า	ทั้งสององค์ประเสริฐ		
	เสวยราชย์สร้าง	เมืองบ้านสูงเสียง		
เมื่อนั้น	ขุนลอเจ้า	กษัตราคนที่		
พระก็เสวยเมือง	ชวล้านช้าง	ยูสร้างยูเกษิม		
ก็จึง	คิดถึงน้อง	เจ็ดเจืองพงศ์กษัตริย์		
	ตนเสวยเมืองพวน	ผ่านนครเป็นเจ้า		
เหตุว่า	เสนาหาน้อง	สองพระองค์ฮักยิ่ง	จริงแล้ว	
มักใคร่	เห็นหน้าน้อง	แพงล้านที่เชิง		
	พระจึงใช้	ขุนใหญ่ต่างตน		
ให้มาราธนา	เอาเจ็ดเจือง	เข้าไปถึงเจ้า		
เมื่อนั้น	มหากษัตริย์เจ้า	เมืองพวนคนประเสริฐ		
เจ้าก็	เสด็จจากห้อง	พลล้านแต่แทน		41.1

	ไปถึงเจ้า	ขุนลอคนพี่	
ครั้นว่าสอดเมือง	ชวาล้านช้าง	เสด็จเข้าบ้าน	
เมื่อนั้น	ขุนลอเจ้า	ราชาชนจีน	
	เสด็จจากห้อง	มาต้อนรับแต่ไกล	
	อวนพลเข้า	ถึง เมืองนครราช	
ถึงที่	ภูเขากล้า	ในห้อง เคียง เมือง	
จึงให้	แปลงสารจอดไว้	หอไซ อันใหญ่	
	สองกษัตริย์พี่น้อง	เซาหันขึ้นชม	
เมื่อนั้น	อามาตย์พร้อม	ฝูงหมู่ เสนา	
กับทั้ง	ชาว เมืองมา	เบิกบายสี่ เจ้า	
	ชาว เมืองกัม	ทูนสุลินบนอบ	
	สองพระบาท เจ้า	สถิต ไกลนั่ง เอียง	
	จาถิกถ้อย	ปราโมทย์พระทัยทรง	
	สองพระองค์คือ	คู่พรหมกายฟ้า	
เมื่อนั้น	ขุนลอเจ้า	เมืองชวากลอยเกล้า	41.2
เฮาहीं	เป็นพี่น้อง	พงศ์ เชื้อพ่อ เดียว	แท้แล้ว
เฮาก็	ได้นั่งช้าง	สร้างอยู่ เสวย เมือง	หนี้แล้ว
	เป็น เมืองตัด	บ่ไกลกันแท้	
	ให้ประกอบด้วย	ไมตรียาขาด	
โดยตั้ง	พระพ่อเจ้า	ชะบน้ำแก่ เฮา	หันท่อน
อันหนึ่ง เฮาก็	ควรกฎหมายไว้	แดน เมืองติดต่อ	กันนั้น
	บันเขตไว้	ยาให้หล่าคำ	ชอบแล้ว
แต่นั้น	ขุนลอพร้อม	ราชา เจ็ด เจือง	
	พระกษัตริย์พี่น้อง	บันให้ เขต เมือง	
	สองพระองค์เจ้า	ตรงตราดูเขต	
เมืองพวนแลเมือง	ชวาล้านช้าง	หมายไว้เขตแดน	
เพื่อให้	ตั้งอยู่หมั้น	ถึง เขตมหากัมป	

	สองกษัตริย์มีน	เขตกันสันนี้	42.1
เจ้าบ	ให้หล่าม้าง	ยัง เขตบุรี เมือง	
เพื่อให้เป็นหลัก	เป็น <u>สิม</u> ไป	เช่นทงแทน <u>เชื้อ</u>	
	เช่นลูกไว้	เมื่อ เช่นหลาน หลน	
	ลำดับหลาน	ก่อนกรายไปหน้า	
	สองกษัตริย์เจ้า	หลังดูตกแต่ง	
	ให้ขุนหลวง	ทั้งแปดไปทุมาย	
เขตห้อง	เมืองล้านช้าง	เมืองพวนไว้ เขตดิน	
ตั้งแต่	น้ำคานขึ้น	ถึงภู เขาหลบ	
	ทั้งแปดยัง	เซาหันแจกกัน	
สี่ขุน	ไปทางใต้	หมาย เขตบุรี เมือง	
สี่ขุน	เมืองทางเหนือ	จื่อแดนหมายไว้	
ฝูงหมู่	ไปทางใต้	ตัดใส่ภูทวน	
ตั้งแต่	ภูทวนลัด	เน่งลงไปหน้า	
ทั้ง <u>แก้ว</u>	ใต้กับ <u>แก้ว</u> คือ	ลัดใส่ภูนอน	
	ไปกะแทกะหิง	ฮอดกะชิงกายใต้	
แต่นั้น	ไป ถึงบ้าน <u>ด้วง</u>	ลัดใส่ เมือง <u>กาย</u>	
	เมืองชอง	ถึงนา <u>ป่า</u> แค	
	บ้าน <u>ถิน</u> น้อย	ลัดใส่ <u>นา</u> ข้ม	
ลัดใส่	เมืองภูควาง	ฮอดนา <u>ปุน</u> พุ่น	
	ตั้งแต่นั้น	ลัดใส่ <u>สะ</u> เมียว	
	ลงไปถึง	<u>จิม</u> หลวงนี้ <u>ทึ</u> น้ำ	
	แต่กาหมายไว้	จิมหลวงนี้ <u>ทึ</u> ใหญ่	
ลัดใส่	ภูทงส์ไป	ไต่ <u>นำ</u> นี้ <u>ว</u> ขึ้น	
แต่นั้น	ไปชะกาบ้าน	หินคอน ถึงละแวด	
เชียงช้อย	เชียงคอบ <u>เท้า</u>	ถึง <u>ใต้</u> ปาก <u>ชาว</u>	
	ลัดแต่นั้น	ไปฮอด <u>แคม</u> ชัน	

ถึงชาย	พวนชายลาว	ฮอด เชียงตอมพูน	
ตัดใส่	ฮ่องแก้วใต้	ถึงพะนอมบ้านแดด	
	ลัดแต่นั้น	ถึงน้ำชื่อชะดิง	43.1
	แต่ชะดิงนั้น	เมื่อ เหนือตามฮ่อม	
	คนกล่าวไว้	หมอน เท้าทำเพีย	หันแล้ว
	ไปจุเท้า	แดนเมืองคำเกิด	
ท่อนี้	เป็น เขตห้อง	หนใต้แห่ง เมือง	แท้แล้ว
แต่หมอน-	เท้าทำเพีย	ลัดใส่ <u>ภูไซ</u>	
	ไป ถึงภู	แสดงคอยคงกว้าง	
ไปฮอด	ผาดับเท้า	ถึงขุนท่วย เพือก	
	ลัดล่องน้ำ	ถึงท่วยหาดดาว	
	ข้าม <u>น้ำโม</u>	ตัดใต้ภูหลวง	
	ไป <u>น้ำวีว</u>	เน่งลง เพียงบ้าน	
	ล่องน้ำโม	เท้าฮอดสมสะหวาง	
ลัดขึ้น	วีวภูหลวง	ผ่อแดนดินกว้าง	
ไป ถึง	<u>แคว้นแสวพูน</u>	เมืองคำคอง เขต	
จึงพัด	ตั้งใต้ขึ้น	คอยท่วยม่วงหลวง	43.2
	นำวีวขึ้น	ถึงแดนน้ำใหญ่	
	ลัดเน่งขึ้น	ถึง เท้าปากวาน	
ท่อนี้	เป็น เขตห้อง	กงราชบุรี	
	มีหนกำ	บัวระพาวันออก	เมืองพวนแล้ว
อันว่า	ขุนท่งสี่ขึ้น	ทาง เหนือหมาย เขต	เมืองนั้น
ตั้งแต่	ภูเขาคัน	หมายขึ้นฝ่ายเหนือ	
ก็ลวด	เอาแม่น้ำ	คานหลวง เป็น เขต	
	ตราบต่อเท้า	ถึงท่วยปากอาว	
	น้ำแต่นั้น	เท้าฮอดสมสาย	
ลัดใส่	สันวีวภู	เน่งไปภายหน้า	
	ไป ถึงเท้า	วีวภูต้นม่วง	

ที่นั่น	มีวังไม้	ลำดัวใหญ่สูง	.
ตั้งแต่	ภกมวังขึ้น	ถึง <u>เท้าจำชุย</u>	นั้น
	สังขยาว่าไว้	ประมาณได้ห้าวา	44.1
ลวงใหญ่	ได้สี่ลุ่ม	มีง่าสองอัน	
	เป็นสอง <u>พันธุ</u>	ต่างกันจริงแท้	
ง่าหนึ่ง	เป็นมวังปาน	ฮสฮ้วงมัฐหวาน	
คือตั้ง	เทพาพระ	ปลุกแปลงหมายไว้	
ง่าหนึ่ง	ดูระการ 1เพียง	พาลา เหลืองหลาก	
	เป็นหมากมวัง เข้ม	คำแท้ เทียงจริง	
อันว่า	อันพาดัน	รุก โขไม้มวัง	ลำนั้น
ขุนก็	หมาย เขตไว้	เป็นหมั้น เขตเมือง	
	ลัดแต่นั้น	หลายหลั่นอรัญญา	
ถึงที่	เมืองคำผง	ผ่านพะนั่งไปหน้า	
	ไปฮอดบ้าน	บวมตาดพระลาน เพียง	
	<u>เฮว</u> ปลัน ถึง	ฮอดพงไทรกว้าง	
	ลัดใส่ <u>เท้า</u>	ห้วย เสียบ เมืองสัน	
	ถึงสบ <u>ชีว</u>	ล่องลงนำห้วย	
	ไป ถึง <u>เท้า</u>	ห้วยหลวงน้ำใหญ่	44.2
แต่นั้น	ลงห้วยแล้ว	ถึงน้ำล่องไป	
	ไป ถึงน้ำ	เมืองหนองนันทิใหญ่	
ขุนก็	ชี้ฮ่างให้	หมายไว้ เขตดิน	
	ดราบต่อ <u>เท้า</u>	แดน เขต เมืองพะกัน	
ขุนก็	กฎหมายเอา	เขตดินกายหุ่น	
ทั้งนี้	เป็น เขตห้อง	นครราช เมืองพวน	แท้แล้ว
	กายหนเหนือ	แมนพะกัน เป็น เจ้า	
เมื่อนั้น	ขุนท่าน <u>ท้าว</u>	ทั้งแปดคินมา	ฮอดแล้ว
	ถวาย <u>คำควร</u>	เขต เมืองทูน เจ้า	

เมื่อนั้น	ขุนลอเจ้า จาทีกถ้อย	กษัตราเจ็ดเจือง คดีแม้งต๋อกัน		
อันว่า	ขงเขตห้อง ให้จ้อแจ้ง	เมืองล้านช้าง เมืองพวน จำไว้ชู่ทาง	เป็นเขต	
ให้เป็นอัน ไผยา	หมั้นเที่ยงไว้ โลกาหมัก เช่นลูกไว้	เท่าเขตมหากัณฑ์ <u>โคยชิง</u> เมืองบ้าน เมื่อเช่นหลานเหลน	พ้นแล้ว	45.1
อันว่า	สาครไธน้ำ <u>ทราย</u> มุนม้าง เขาสเมรุลัม	สมุทรหลวงเขินขาด ปลิวขึ้นโลกทะเลาย ออระทวยทั้งโลก	ยามใด	
ยามใด	ไฟเกิดไหม้ กัณฑ์ไปม้าง	กัณฑ์พ้นก็จิ้งหาย ตั้งอยู่เที่ยงระชา		
จำคง	ไผยังทงแทน	สืบเมืองเป็นเจ้า		
อย่าได้	ให้หล่าม้าง	เสียแห่งคลองกษัตริย์		
จงให้	บัวระบัดเอา	ตั้ง <u>ฮาบ</u> รัมเท่า		
ไผผู้	โลกาพัน ไผหล่าม้าง	ไปชู่ชิงยาด คำด่านแห่งฮา	เอนั้น	
ให้มัน	ดัมมอดม้วย	ส้วยสิ่งดวง <u>ปลี</u>		
<u>อนตาย</u>	มันปลุกหวาน มันแทงหน้า ไปป่าให้ ไปทางน้ำ	ยาให้ทัน <u>เครือ</u> หล่อน เมือบนให้ฟ้าผ่า เสือกันคายเอา ให้เจือกท่อเฮือ	กินมันนั้นเนอ	
	<u>คอง</u> วายถึง	ชู่วันยาน้อย		
ตั้งแต่	เช่นลูกที่ ถึงหลานกราย	เมือเช่นหลานเหลน ก่อนไปเมือหน้า		
ไผยา	โลกาพัน	ไปจำทำนส่วย	สินนั้น	

ยาได้	อ้างดาบกล้า	เลวซ่าข่มกัน		
ไพร่น้อย	ตกเมืองให้	ปราณีนำส่ง		
ข้างม้า	ตกท่งแท้	คืนให้แก้กัน		
	เมืองไฟไว้	เมืองมันยาหล่า		
เพื่อพี่น้อง	ได้หลังน้ำ	ชะบถให้แก้กัน		
	จำหมั้นแท้	เท่าช่วยหากบปรี		
เพื่อให้	เป็น <u>ลิมมา</u>	แก้ฝูงแทน เชื้อ		
ใพบ่	พังคำตัน	อันสอง เพื่อกล่าว	มานี้	46.1
สรรพัญญเกิด	มามากแท้	ยาได้ให้ เห็น		
ครั้นว่า	สองกษัตริย์เจ้า	จำคำแล้วหย่า		
เมื่อนั้น	เจ็ด เจือง เจ้า	เลยตันสั่ง เมื่อ		
ข้อยจัก	ลาพี่ เจ้า	พระบาทขุนล่อ	ก่อนแล้ว	
	ทั้งชาว เมือง	อยู่ยืนยาวหมั้น		
ถึง เมื่อ	ยามตี เจ้า	ลีลา เสด็จด่วน		
	หลายพรำมือ	มาแท้ฮอด เมือง		
เจ้าก็	สุขอยู่สร้าง	ในที่ เชียงหลวง		
	เล่นแทน เล่น	สืบสายปานช้อย		
บัดนี้จักกล่าวถึง	เจ้าล้านช้าง	คนชื่อสุวรรณपालัง	ก่อนแล้ว	
<u>หุดสรง</u>	เป็นพญาทอง	แทนค้ายามนั้น		
สังกาช	ได้ <u>แปดช้อย</u>	<u>ถึงสี่สิบสอง</u>		
พระจึง	มาตีให้	เป็น เขต เมืองพวน		
ให้พระ	คำกอง เฮา	แต่ปางยามนั้น		46.2
ตั้งแต่	บ้านพิก เห็ง	เมื่อฮอด เมืองคะมัง		
	ดอนจาว ถึง	ปากคะมังภายใต้		
	<u>บ้านแขนขาย</u>	ไป ถึงบ้านคก		
	<u>คอนกวอนฮาด</u> เท้า	<u>ยอยไฮ</u> ทุนพ่าไกล		
	ปากคับ เท้า	พวกฮกกับทง		

	ขง เขตบ้าน	เกิด เต้าปากทวาย	
	ก่อคำให้ เต้า	ทางชิงปาก เมก	
	ลักแต่นั้น	ไปใต้ปากชัน	
	ปากขาม เต้า	ไปฮอด เชียงสา	
	ลักแต่ เชียงสา	เขตดิน เมืองสา	
ฝูงนี้	เจ้าล้านช้าง	ไปปลง เขต เมืองพวน	
ให้พระ	คำกอง เสา	แต่ปางยามนั้น	
	แดนแต่นั้น	หลาย เช่นทง แทน	
	เสวย เมืองมา	สืบแทนหลาย เจ้า	
	มาฮอด เต้า	สั่งกาชทกลีบตัว	
	พระไชย เชนฐา	ได้นั่ง เมืองมื่น	47.1
ก็จึง	ข้ามอบให้	เป็น เขต เมืองพวน	
บให้	เสียประเวณี	แต่พงศา เชื้อ	
ตามแต่	พระกษัตริย์ เชื้อ	บันกันแต่ก่อน	
บให้	ได้หล่าม้าง	คลองนั้น เที่ยงจริง	
อันว่า	เมื่อสุดท้าย	ชะคาวนี้หากแผ่นดินพวน	แต่ตาย
หากแม่	อาณาจักรต้อง	เมืองพวนแต่มีฐม	
บแม่	ดินล้านช้าง	ขง เขต เมืองลาว	แต่ตาย
หากแม่	ดิน เมืองพวน	แต่ไคมาแล้ว	
บัดนี้	จักกล่าวห้อง	แดน เมืองขง เขต	
อันว่า	พญาคำเกิดได้	เวนให้เขตแดน	
ยามนั้น	ราชาท้าว	เสวย เมืองคำ เกิด	
บตั้ง	ทศราชแท้	ทำฮ้ายใส่ตัว	47.2
ทำผิด	น้องพระเจ้า	ตนชื่อ <u>เคาทยา</u>	
ทั้งขุน	เมืองคำ เกิด	ชู้คน เขาเจ้า	
	เลย เป็น (หนี)	หลายที่โทษใหญ่	
	ทั้งพวกพร้อม	พลล้านฝ่ายนคร	

โอมเงินคำ	อัน เป็นหนี้	ตามคลอง <u>ตัด</u> ใส่		
	โทษใหญ่แท้	หลายล้านถึกคน		
	เป็นเงินได้	หกแสนปลาย เจ็ดหมื่น		
หกพัน	ปลายห้าร้อย	เงินแท้ถึกคน		
	พูดอัน เป็นค่านั้น	แสนปลายสี่หมื่น		
เจ็ดพัน	ปลายเก้าร้อย	แปดบาท เพื่องคำแท้	ให้แทน	
เมื่อนั้น	คำเกิดท้าว	ตกคะมะ เลยกแล้ว		
	ทั้งขุนเมือง	ไพร่ไทยินหม่อม		
เพื่อบุ	มิของใช้	เงินคำสูงกล่าว	มานี้	
ขุนเมือง	ทั้งไพร่น้อย	มาพร้อมพรา้พญา		
ในเมื่อ	สังกาชได้	เก้าร้อยสี่สิบ	ห้าตัว	48.1
	ปลาย <u>มี</u> ยามด	แม่น ในปี่นั้น		
ก็จึง	มามอบให้	ดิน เมืองคำ เกิด		
กับทั้ง	ฝูงไพน้อย	อัน ได้อยู่กิน		
ถวายแก่	น้องพระเจ้า	เสวยราชย์ เมืองพวน		
เพื่อให้	ต่างเงินคำ	หนีลีนฝูงนั้น		
ตั้งแต่	นี้เมื่อไม้	ม่วงหลวง เมืองใหญ่		
กับทั้ง	เมืองม่วนน้อย	เวนให้มอบถวาย		
	เมืองพิงเท้า	ไปเถิง เมืองแส		
เมืองมาง	เมืองลาดกว้าง	เท้าสอดห้วยจวน		
	ทั้งฝูงบ้าน	แซยางนา เตื่อ		
กับทั้ง	ฝูงอยู่หัน	ถวายให้ที่ เชียง		
	เชียงสาบบ้าน	ทั้งที่ เชียงหิน		
กรายไป	สบมวนหลวง	ไหลผ่านไปเมื่อใต้		
	ไปสอดปากห้วย	ชื่อว่าสบงอม		
	เมื่อจอดแดน	เมืองพิงคณาน <u>กษาย</u>		48.2
	แคมจองเท้า	เถิงภูหมอกอ่อน		

ไปสอด	คอนแม่ลูกแล้ว	สัวขึ้นฝ่าย เหนือ	
ไป ถึง	สี่สุ่มต้น	อัมพาไม้ม่วง	
ที่นั่น	เอาม่วงไม้	หมายไว้ เขตดิน	
ถูกำ	ถูกำ เท้า	ถึง <u>ถูกำ</u> ไก่ (จำไก่)	
ไปสอด	สุดยอดน้ำ	ของหุ่นยอดยัง	
เมื่อสุด	ยอดน้ำโม	แมน เขต เมืองพวน	แท้แล้ว
	พญาคำ เกิดมา	มอบถวายแทนหนี้	
ฝูงนี้หากแมน	อาณาจักรห้อง	เมืองพวนกับปะทะบิ	จริงตาย
กับ	ให้หล่าม่วง	เสียแท้ เมื่อลุน	
	ตราบต่อ เท้า	ถึง เขตมหาภิรมย์	
เหตุว่า	คลอง เมืองมี	มอบดินแทนใช้	
ฟัง เยอ	นักปราชญ์เจ้า	ฝูงหมู่ เสนา	
	ทั้งขุนตรี	หมื่นแสนขุนพร้อม	
กับทั้ง	ข้อยไพร่น้อย	ฝูงหมู่ชาว เมือง	
เป็น เขต	เมืองพวนเฮา	จ้อจำเอาไว้	
ไฟผู้	บัวระบิตีเจ้า	จอมหัวภูวนาถ	
	ให้จ้อแจ้ง	จำไว้ชู้คน	แท้ตาย
คุณพระ	มีมากล้น	รืออาจสังขยา	ได้นั้น
เหตุว่า	ขุนบุญ	แต่งมา เป็น เจ้า	
	บรรบวรณแล้ว	ขุนบุญลมสอนสั่ง	
	หมดท่อนี้แล้ว	สุ เจ้าจ้อจำ	แต่ท่อน
ฟัง เยอ	นักปราชญ์เจ้า	ฝูงหมู่ เสนา	
เป็นที่	ยอขุนหัว	ชู้คนจริงแท้	

.....

บทส่งท้าย

ริจะนาแล้ว ยามแกลใกล้เที่ยง เดือนสิบเอ็ด ขึ้นค่ำหนึ่ง วัน (อา)ทิตย์ มื่อเม็งได้
 สังกาษ 2589 พันสา(พรรษา) ปีระกา นพศก ไทยะพาสา ว่ามีเข้า แลเจ้าเฮย.
 นามะกอนข้อย "ชาพม(พรม)" เบ็นชื่อ จึงได้เขียนขีดแต้มสานแก้วขอเดสนท์.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

ศัพทานุกรม

ก

กก	ต้น (ต้นไม้)
กั๊ง	กัน ขวางไว้
กง	โขดหิน
เก็ง	กิ่ง
กะโโขงตา	กระบอกตา
กาย	จำนวนนับปีที่ 1 ตรงกับคำว่า เอกศก
เกียบ	รองเท้า
กาย (กราย)	ผ่าน
ก่าย	ทอด ผ่าน
ก่อง	โก่ง โค้ง งาม เช่น ฤก่อง
ก้อม	สั้น

ข

ขา	เข่าทั้งสอง
ขม่อน	กระหม่อม
ขัน	อาสา, ทำให้ตั้ง ทำให้แน่น
ขนั้น	ขนาย แน่น
خاب	กราย
เข้า	ข้าว
ขุม	หลุม
ขวี	ชี
ขีญใจ	เข็นใจ

ขวาง	เข็ดขวาง	เสียด เป็นโทษแก่ตน
แขไข		ดวงจันทร์
ขอด		งวด เกือบแห้ง
ขอน		ท่อนไม้
ข้อย		ข้า บ่าว

ค

คะลำ		อับมงคล
คิง		ร่างกาย ตัวตน
คันทิ		น้ำ น้ำเต้า คนโท
คันท่า (หอกคันท่า)		หอกที่มีด้าม เป็นทอง
คิด		คิด นึก
เคียด		โกรธ
คูน		เพิ่มให้
คูน		ทำให้ เจริญ คำคุณ
คุดจาก		ออกจาก
ค้าย		ทั้งหมด
เคี่ยม		คม งามขำ
คุย		(ไม่พบความหมาย)
ไค้		เครื่อง เป่าคล้ายแคน
เค้า		แรก ต้น
คัวรรณ		คณนา นับ
คำ		ทอง ทองคำ
คำแพง		คำ เรียกคนที่มีค่ามาก เทียบ เท่าทอง
คำกิน		ของกิน
คำสุข		ความสุข

ง

งิม	ขึ้นผลไม้
งิม	อาการซึมเศร้า
เงิง	ยก ชู
ง้าว	มีดยาวที่มีลักษณะโค้ง
งาย	เวลาสาย
เงยเงิก	ยกขึ้น
เงือก	สัตว์มีพิษอาศัยอยู่ในน้ำ

จ

จก	จอบ
จ่ง	สงวนไว้ เหลือไว้
จม	ทรุดลง
จิบหาย	ฉิบหาย
จิ้ม	ใกล้
จา	พูดจา
เจียง	เดือนอ้าย
จ้อ	จำ กำหนดไว้ในใจ
จำ	บังคับ มีคำสั่งให้ (จำทำนฆ่า)
จ้ำ	บีบคั้น
จ้ำ ๆ	เรื่อย ๆ เสมอ
จอด	จด เชื่อมติด
จอม	ยอดที่สูงที่สุด
จ่อม	จุ่ม หย่อน
จองวอง	เครื่องดนตรีที่ใช้เครื่องตี

ช

ชะ เกา	เรือสำ เกา
ชะ เคียน	(ไม่พบความหมาย)
ชะ ล้าย	ชะ ม้าย คล้าย
เชิง	กลวิธี
ชุมพู	ชุมพูทวีป
ชวด	ไม่ได้หวัง
ไซ	ชัย
เชือด	การฆ่า เลืองตา
ช่อ	บท ข้อ
ช้อย	งาม เบิกบาน สดชื่น
ช้อยม้อย	เหนื่อยมาก อ่อนเพลีย

ช

เชิง	เล่าลือ เกียรติขจร
ขึ้น	ขึ้น เนื้อ (ต่อนักว่า)
ขึ้น	ตะกั่ว ดิบก
ชู่ (ชู่)	ทุก ๆ ครบ
เช่า	หยุด, พัก
ช้อย	ช่วย
ชุง	เครื่องดนตรีใช้ตีต (ชิง)

ด

ตั้ง (ก)	ตั้ง ยืนอยู่ คงไว้
ตั้ง (น)	เครื่องป้องกันอาวุธชนิดหนึ่ง

ดา	ตกแต่ง จัดแจง
ด้าม	ประมาณ คะเนไว้
ดัว	ตก เป็นช่อ
เดียง	บอกใบให้
ดอม	ด้วย

ด

ตกคะมะ	สะทกสะท้าน ตกตะลึง ปะหม่า
ดง (เสียง)	สิ้น ถี่
ดาว	แทน
ดระการ	สวย งาม
ดาด	?
ด้อม	เพิ่มให้ แถม
ดื้อ	จำนวนมาก
ด้อม	วาด เขียน
ดำน	พูด สนทนา
เดิน	เดือน
ดาว	อาวุธชนิดหนึ่ง
โต้ง	รองน้ำ
เต็ง	ทับ ซ้อนไว้ข้างบน
ตำตัน	ดูใหญ่ไม่น่าดู
ตำหูก	ทอผ้า
ตำสาก	ไซลก
ต่อน	เนื้อ ชั้น ชั้นของเนื้อ
เดิบ	เกินพอดี ผิดธรรมดา

ถ

ถึก	ถูก
ถึง	ลุ ถึง
ถ้วน	ครบ
ถ่าน	เจ้าแห่ง เทวดา
ถก	ใกล้ เจียดไป
ถ้าน	ระดับชั้น เป็นชั้น
ถ้ำ	เล่า แก่ อายุมาก

ท

ทง	ทรง, กระงกัว่า
ทียบ	ทวีป
ทัน	ให้หา เรียกให้มาหา
ทวย	โดย, ด้วย (ด้วย)
เทียบย่อม	กาลปัจจุบันกับอดีต
ทัวระมาน (ธัวระมาน)	ช่วง ปราบ ผูก
เทียบระฆา	ยาว นาน ไกล
ท้อน	เทอญ

น

แนม	มองตาม สอดส่อง คอยดู
แนว	เชื้อสาย วงศ์ตระกูล
นำ	ตาม ตามไปด้วย
เนา	อยู่
เนรนาด	มากมาย เกือบกล่น

นัวระสี	อ่อนนัว เนีย ละมุนละไม
เนือด ๆ	อาการอ่อนไหว
เนอ	เด้อ

บ

บา	หนุ่ม (ใช้นำหน้าเจ้านาย เช่น บาท้าว)
บาย	จับ ลูบ คลำ ถูกต้อง
บับพา	หมวด ตอน แก้วประพาฬ
บัวระบัด	ปรนนิบัติ
บรมบรรณ	บริบูรณ์
แม่	แพะ
บ่อน	ที่ สถานที่

ป

ปะคือ	ธง ธงชัย
ปง	วางลง
ป้ง	งอก ผลิ
ปากขาด	ขาดแผล
ปามี	บารมี
ป้ำ	ตัด ทอน
ปิตา	พ่อ
ปลง	ตกลง ปลงใจ
ปลี	ยอดเจดีย์
ปำรือ	ปำ เรอ
ปักดู	ประดู แปะ แผลง สร้าง

ผ

ผักบัว	หัวหอม
ผญา	ปัญญา
ผาบ	ปราบ
ผาง	อย่างว่า
ผาย	หวาน ปราย
ผายโผด	เมตตา ปรานี ให้ความสงเคราะห์
เผียน	สี่ถ้วน
เผด	เปรต
ผาสาท	ปราสาท
ผៃ	ใคร
ผ้อ	มองดู พบ
ผอก	เครื่อง เช่น เช่น

ฝ

ฝ่าง	แอม ขิด แนบสนิด
ฝื่อ	พัวพัน เกี่ยวพัน

ฟ

ฟา	ภาชนะ ภาชนะใส่อาหาร
ฟี่	นี่
ฟั้น	ประวัติ เรื่อง เดิม
ฟั้น	โน้น
เฟ็ง	ฟิ่ง
เฟ็ง	เต็ม

แพง	รัก
เพณี	แผ่นดิน
แพ้	สู้ได้ ชนะ ตรงกันข้ามกับพ่าย
เทศไฟ	แต่งกายงามอยู่เสมอ
เพียง	เท่า เสมอ เหมือน

ฟ้าว	ฟ	รีบด่วน
------	---	---------

โกย	ภ	ภัย
-----	---	-----

ม้าง	ม	ล้าง ทำลาย รื้อ
เมิง		คำกำกับชื่อมีในวิธีนับศักราช

มุงคูน		มงคล
มด		มีมะแม
มุด		ตายไป มุด เมี้ยนก็ว่า
มาย		วาว ๆ ปรนกายแสง

แมบ		ฟ้าแลบ แว่ววาว ทาบลง ตั้งไว้
-----	--	------------------------------

แมน		เทวดา สวรรค์
-----	--	--------------

แม่น		ถูกต้อง แน่วแน่
------	--	-----------------

มรณาต		ตาย
-------	--	-----

มี้อ		วัน เวลา
------	--	----------

เมื่อ		ไป กลับ
-------	--	---------

เมือง ๆ	สุกใส อร่าม เรือง เมลือง
เมี้ยน	เก็บ บิด คงไว้ตามเดิม
มอดเมี้ยน	ตาย
แม้ง	มุ่งหมาย ปราถนา

ย

ยินหม้อม	ยินยอม
ยา	อย่า
ยาฮี	(ไม่พบความหมาย)
ย่าน	หวาดกลัว
ยาด	แย่งชิง
ยายยาตร	เคลื่อน เข้าไป
เยี้ย	ยั้งข้าว
เยื่อง	เรื่อง เยี่ยง
ย่า	เกรง กลัว เคารพ
ย่าเยง	ย่า เกรง
ยู	อยู่
ยูท่าง	สะดวกสบาย โล่งใจ
ยอ	พูดให้ถูกใจ ยกไว้ เชิดชู
ย่อน	เพราะ เหตุ

ร

รึก	ฤกษ์
รสสี่	ฤณี
ระหัสตัน	ความลับ
เร็งโญ	พระเจ้าแผ่นดิน

ล

เล็ก	ล็ก
ลุน	หลัง คนสุดท้อง
ลีน	นอก เหลือ
ลุ่ม	ใต้ ข้างล่าง
ลดชั่ว	ตาย มรณะ
ล้างช่วย	ชำระให้สะอาด
ลวด	เลย
ลาว	เขา (บุรุษที่ ๑)
เลว	รบราฆ่าฟัน
ล้วง	ระยะทาง เช่น ล้วงทางสี แปลว่า วันทางยาว
เลียน	เป็นระ เบียบ
เลียง	เรียง เรียบเรียง
ลั่นคลอง	เกินพอดี นอกประเพณี
ลัว	ผู้สืบทระกูล ลุง
ล่ำ	ดู แล
ไล	ลืม หลงลืม ละทิ้ง
ลือชา	ระบือไป

ศูนย์วิทยพัทพักร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แวน	มาก ยิ่ง แควน ก็ว่า
เวน	ให้
เว้า	พูด
วอย ๆ	การกระทำที่ท่าเสมอ

ส

สังขยา	การนับ การคำนวณ
สัง	โฉน อันโต
เส็ง	แข่งขัน
สย	ปากน้ำ เช่น สย เขิง แปลว่า ปากน้ำเขิง
สับส่อ	สับปลับ
โสฬาย	สุภาพ
สมมา	ขมา
เสน	เรื่อย ๆ เสมอ ๆ
ส่วย	ล้าง ชำระ ส่วยหน้า
ส่วนไฮ	ภาชี ส่วย
สวนไล	ปี ชนิดหนึ่ง สะโนก็ว่า
สะบถ	สาบาน
สะทาวแจ้น	อวดเก่ง จองทอง
สลาด	ฉลาด
เสลา	สวย งาม เกลี้ยงเกลา
โสฬส	สิบหก
สาคโร	แม่น้ำ
เสี้ยง	หมด สิ้น
สอด	ทะลุ ซอดก็ว่า

ห

หึก	หนา ทีบ
หัน	นั้น
หุด	รด
หัน	นั้น

ทும்	หอม
แทน	รักษา เผ้า
ทัวที	ครั้งแรก
หัตถบาท	บ่วงแขน
หน้อง	ใสแจ้ว
ทวย	สวย
หมั้น	คม มั่น ขาดยาก
หล่า	เศรำหมอง สลด ซีด
หลาบ	เข็ด ขยาดกลัว
หลัว	พิน
ไหล	เลื่อนไป
หลวง	ใหญ่
เหลื่อม	เป็น เงามัน
หลิง	คอยดู ดู เล็ง มักใช้หล่าหลิง
หลั่น	เล่น ทำ เพื่อสนุก พักผ่อนอารมณ์
หล่า	ทำซ้ำอีก
หล่อ	บั้น
หลอนว่า	แม้ว่า
หย่วง	เครื่องตักสัตว์ชนิดหนึ่ง ใช้ตักนก
ทยาย	ขยาย

อ

อ่าว	คิดถึง
อวน	นำหน้า อวนพล แปลว่า นำพล
โอด	โ้อวด
อุ้ม	อ้อม
อะนม	แม่น้ำ อโนมา

เอ็น	เรียก
อีสุน	อิสूरย์ อิศวร
อำถ์	แอบ เอาของคนอื่น
อนตาย	อันตราย
อนธการ	มิดมิด
อินตา อินทา	อินทรา
อนละทน	เดือดร้อน โกลาหน
อุปฐาก	การค้ำจุน อุดหนุน
อุปภีฬค	อภิเชก แต่งตั้ง
อยากหัว	นำขำ
เอ็งชูลี	อัญชูลี

ฮ

ฮี	ยาว หูฮี = หูยาว
ฮืด	จารีต
เฮ็ด	ทำ ท่างาน
ฮม	รม
ฮาบ	ราบ เรียบ
ฮาว	(ไม่พบความหมาย)
ฮ้าย	ร้าย
เฮือง	รุ่ง เรือง
ไฮ	ภาซี อากร เช่น สวยไฮ
ไฮ	คันไทร
ไฮ้	ยากไร้
ฮางกอน	ชื่อ เงินตราที่ใช้ในสมัยโบราณ
ฮอง	แรง
โฮง	โรง

เสียงสูง	รุ่งเรือง เรืองรุ่ง
สอง ๆ	เรื่องรอง
เสียงสมย์	เรียงรมย์
เลื่อน	โรคเรื้อน
สูง	รูป
ฮอนฮำ	ลุ่มหลง คัดถึง
ฮ้อน	ร้อน
ฮับ	ยื่นมือออกมาจับ
ฮำ	พิริ พิไร
แสง	แรง รุนแรง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

นางยุวรี อภีรักษ์ภูสิทธิ์ ได้รับพระราชทานปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จาก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2518 จากนั้นได้กลับไปรับราชการที่ จังหวัดชัยภูมิ บ้านเกิด
เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ที่บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2524 ขณะ
เขียนวิทยานิพนธ์นี้ รับราชการครูที่ โรงเรียนบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย